

Työpaperi 12/2021

Susanna Mukkila & Jussi Tervola

Vuoden 2021 talousarvion vaikutukset perusturvaan

Talousarvion vuosittaisia vaikutuksia perusturvaan arvioiva raportti on lajissaan kahdeksas ja toimii lakisääteisen perusturvan riittävyyden arvioinnin välikatsauksena. Raportissa on esitelty keskeiset perusturvaetuudet, niiden tasojen kehitys vuodesta 2010 alkaen sekä niihin kohdistuneet muutokset vuonna 2021. Raportin pääpaino on esimerkkilaskelmissa, joita hyödyntäen on eritelty eri elämäntilanteissa olevien kotitalouksien tulonmuodostusta sekä tarkasteltu esimerkkikotitalouksien käytettävissä olevia tuloja suhteessa hintojen ja palkkojen kehitykseen. Perusturvan varassa olevien henkilöiden määrää ja asemaa tulonjaossa on lähestytty tilastojen kautta.

Tiivistelmä

Susanna Mukkila & Jussi Tervola. Vuoden 2021 talousarvion vaikutukset perusturvaan. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Työpäpaperi 12/2021. 40 sivua. Helsinki 2021. ISBN 978-952-343-643-5 (verkkojulkaisu)

Perusturvan riittävyys arviointi tehdään lakisääteisesti joka neljäs vuosi. Siinä esitetään arvio perusturvan kehityksestä yhden hallituskauden aikana. Tässä väliraportissa keskitymme vuoden 2021 alussa tiedossa olevien muutosten tarkasteluun. Tarkastelussa huomioidaan perusturvan kannalta olennaiset lakimuutokset niin verotuksessa kuin keskeisissä etuuksissa, joita ovat työttömyysturva, sairausvakuutuksen päiväraha, eläketurva, perhe-etuudet, asumistuet ja toimeentulotuki.

Meneillään oleva koronapandemia vaikutti selvästi vuoden 2021 talousarvion sisältöön. Epidemian alkaessa vuonna 2020 tehtiin useita väliaikaisia parannuksia erityisesti työttömyysturvaan: työmarkkinatuen ehtoja muutettiin niin että sitä voitiin maksaa epidemiasta kärsineille yrittäjille, työttömyysturvan omavastuupäivät lakkautettiin, suojaosaa nostettiin ja toimeentulotuen saajille maksettiin epidemiakorvausta. Näistä väliaikaisista muutoksista vain yrittäjien työmarkkinatukea sekä työttömyysturvan korkeampaa suojaosaa jatkettiin vuoden 2021 puolelle. Tämä selvitys keskittyy etuuksien ja verotuksen pysyviin muutoksiin, joita on varsin vähän tavanomaisten indeksikorotusten lisäksi. Vuoden 2021 heinäkuussa voimaantuleva terveydenhuollon asiakasmaksulain uudistus on jätetty tarkastelujen ulkopuolelle.

Talousarvion vaikutuksia arvioitiin esimerkkilaskelmien avulla. Perusturvaetuuksista eläkeläisen perusturva on korkein. Suhteellisen korkean eläketurvan, kevyen verotuksen ja korkeamman asumistuen ansiosta takuueläkkeen saajalle ei lähtökohtaisesti synny oikeutta toimeentulotukeen ilman terveystuloja. Työttömyysturvan sekä vanhempain- ja sairauspäivärahan perusturvaetuudet sen sijaan ovat matalampia, ja niitä saavat kotitaloudet ovat laskennallisesti oikeutettuja myös toimeentulotukeen. Vuonna 2021 perusturvan tasot pysyivät kutakuinkin ennallaan suhteessa yleiseen hintatasoon, samoin suhteessa keskipalkkaisen tulotasoon. Esimerkkilaskelmat laadittiin Tilastokeskuksen ylläpitämällä SISU-mikrosimulointimallilla.

Kokonaan perusturvan varassa elävien (perusturvan osuus yli 90 % bruttotuloista) henkilöiden määrä laski 250 000 henkilöstä (4,7 % väestöstä) 235 000 henkilöön (4,4 % väestöstä) vuosina 2016–2019. Kokonaan perusturvan varassa olevista henkilöistä noin puolet asuu kotitalouksissa, joiden pääasiallinen tulonlähde oli työttömyysetuus, miehistä suurempi osuus (53 %) kuin naisista (43 %).

Avainsanat: sosiaaliturva; perusturva; vähimmäisturva; toimeentuloturva; sosiaalietuudet; sukupuolivaikutukset.

Sisällys

Tiivistelmä.....	2
1 Johdanto	4
2 Talousarvion muutokset perusturvaan.....	5
2.1 Indeksitarkistukset ja lainsäädännön muutokset	5
2.1.1 Indeksitarkistukset.....	5
2.1.2 Eläketurva.....	5
2.1.3 Työttömyysturva	5
2.1.4 Lapsiperheiden tuet	6
2.1.5 Opintotuki.....	6
2.1.6 Toimeentulotuki	6
2.1.7 Verot ja veroluonteiset maksut.....	6
2.1.8 Sairauspäivärahat	7
2.1.9 Asumisen tuet.....	7
2.1.10 Sairausvakuutuskorvausten ja sosiaali- ja terveydenhuollon maksut.....	7
2.2 Perusturvaetuuksien ja toimeentulotuen perusosan kehitys 2010–2021	8
3 Esimerkkilaskelmia kotitalouksien tulonmuodostuksesta 2021	10
3.1 Esimerkkilaskelmien taustaoletukset	10
3.2 Työmarkkinatuen ja peruspäivärahan saajan tulonmuodostus	12
3.3 Takuueläkkeen saajan tulonmuodostus	13
3.4 Sairaus- tai vanhempainpäivärahan saajan tulonmuodostus	14
3.5 Leskeneläkkeen saajan tulonmuodostus.....	15
3.6 Opintotuen saajan tulonmuodostus	16
3.7 Kotihoidon tuen saajan tulonmuodostus	17
3.8 Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan saajan tulonmuodostus.....	18
3.9 Työeläkkeen saajan tulonmuodostus.....	19
3.10 Pienipalkkaisen kotitalouden tulonmuodostus	20
3.11 Keskipalkkaisen kotitalouden tulonmuodostus	21
4 Esimerkkilaskelmien kotitalouksien tulojen kehitys 2017–2021	22
4.1 Tulojen kehitys suhteessa hintoihin ja keskipalkkoihin	22
4.2 Laskennallisen toimeentulotuen kehitys esimerkkikotitalouksissa	27
5 Perusturvaa saavien kotitalouksien määrä ja asema tulojaossa	28
6 Yhteenveto	32
Lähteet.....	34
Liitteet	36

1 Johdanto

Koko maailmaa vuoden 2020 alusta asti koetelleella pandemialla on suuria vaikutuksia myös talouteen. Erilaisten etuuksien ja ylipäättään perusturvan tason merkitys kotitalouksien toimeentulolle kasvaa epävarmassa taloustilanteessa. Entistä useampi kotitalous on riippuvainen etuuksista lomautusten ja työttömyyden kasvun myötä.

Perusturvan varassa elävien ja muiden pienituloisten kotitalouksien toimeentuloon sekä kotitalouksien väliseen tulonjakoon yhteiskunnassa vaikuttavat verotukseen, etuuksiin ja palvelumaksuihin tehtävät muutokset. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonalaan kuuluvan pääluokan 33 puitteet säätelevät pienituloisimman väestönosan toimeentulon tasoa. Pääluokkaan 33 kuuluvat työttömyysturvaetuudet, sairausvakuutusetuudet, eläketurva, perhe-etuudet, asumistuet, veroluonteiset maksut ja toimeentulotuki.

Perusturvan riittävyyden arviointi tehdään lakisääteisesti joka neljäs vuosi. Siinä esitetään arvio perusturvan kehityksestä yhden hallituskauden aikana. Viimeisin perusturvan riittävyyden arviointiraportti käsiteli Juha Sipilän hallituskauden aikana tehtyjä muutoksia perusturvaan vuosina 2015–2019 (Perusturvan III arviointiryhmä 2019). Käsillä oleva raportti palvelee vuosittaisten vaikutusten arviointia ja antaa ajantasaisen kuvan perusturvan tasosta. Arvio on järjestyksessään kahdeksas ja noudattaa pitkälti aikaisempien vuosien kaavaa.

Raportissa esitellään ensin toimeentulon kannalta keskeiset etuudet sekä niihin kohdistuneet muutokset vuonna 2021. Lisäksi luodaan silmäys eri etuuksien tason kehitykseen vuosina 2010–2021. Ensisijaisena mielenkiinnon kohteena ovat vuoden 2021 talousarvion mukaisten muutosten vaikutukset perusturvaan ja pienituloisten toimeentuloon. Tulotason konkretisoimiseksi esitellään esimerkkilaskelmia eri elämäntilanteissa oleville kotitalouksille. Viimeisimpinä vuosina tapahtuneen perusturvatason kehityksen hahmottamiseksi esimerkkikotitalouksien käytettävissä olevia tuloja tarkastellaan suhteessa hintojen ja palkkojen kehitykseen. Lisäksi selvitetään kokonaan perusturvan varassa elävien kotitalouksien määrän kehitystä ja asemaa tulonjaossa Tilastokeskuksen Tulonjakotilaston avulla. Esimerkkilaskelmissa on käytetty Tilastokeskuksen ylläpitämää SISU-mikrosimulointimallia.

Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan on kirjattu tavoitteita perusturvan parantamiseksi. Vuosi 2020 oli kuitenkin hyvin poikkeuksellinen alati muuttuvine epidemiatilanteineen, joihin reagoimiseen on vaadittu uudenlaista lainsäädäntöä. Vuonna 2020 tehtiin useita väliaikaisia parannuksia erityisesti työttömyysturvaan: työttömän perusturvan ehtoja löysennettiin niin että sitä voitiin maksaa epidemiasta kärsineille yrittäjille, työttömyysturvan omavastuupäivät lakkautettiin, suojaosaa nostettiin ja toimeentulotuen saajille maksettiin väliaikaista epidemiakorvausta. Näistä muutoksista kuitenkin vain kahta jatkettiin vuoden 2021 puolelle: kirjoitushetkellä yrittäjien työmarkkinatukea on jatkettu 30.6.2021 asti sekä korkeampaa suojaosaa 30.6.2021 asti. Tässä raportissa analysoidut pysyvät muutokset perusturvaan jäivät hyvin vähäisiksi tavanomaisia indeksikorotuksia lukuun ottamatta. Raportin esimerkkilaskelmat kuvaavat tilannetta vuoden 2021 alussa.

2 Talousarvion muutokset perusturvaan

2.1 Indeksitarkistukset ja lainsäädännön muutokset

2.1.1 Indeksitarkistukset

Kela vahvistaa vuosittain kansaneläkeindeksiin (KEL-indeksiin), jonka perusteella tarkistetaan siihen sidottujen etuuksien euromääriä seuraavana vuonna. Tarkistus koskee kansaneläkkeen lisäksi takuueläkettä, perhe-eläkettä, rintamalisiä, sotilasavustuksen perusavustusta, vammaistukia, asumistukea, työttömyysturvan peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea, lastenhoidon tukia, opintorahaa ja sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahoja. Kansaneläkeindeksi seuraa Tilastokeskuksen laskemaa elinkustannusindeksiä. Indeksitarkistuksen tarkoituksena on estää inflaation myötä tapahtuvaa etuuksien ostovoiman heikkenemistä. Kansaneläkeindeksiin lisäksi joidenkin etuuksien tason tarkistamiseen käytetään palkkakerrointa ja työeläkeindeksiä tai suoraan elinkustannusindeksiä.

Kansaneläkeindeksiin pisteluku seuraavalle vuodelle lasketaan jakamalla kuluvan vuoden heinä-, elo- ja syyskuu elinkustannusindeksiin pistelukujen keskiarvo luvulla 1,2065. Vuonna 2021 kansaneläkeindeksiin pisteluku on 1639, vuonna 2020 se oli 1633. Kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia korotettiin siis noin 0,4 prosentilla.

2.1.2 Eläketurva

Eläkeläisen perusturvaan eli takuueläkkeeseen ja kansaneläkkeeseen tehtiin vuonna 2021 indeksikorotus. Vuonna 2020 takuueläkelain 8 §:n mukainen takuueläkkeen täysi määrä oli 834,52 euroa kuukaudessa ja vuonna 2021 se on 837,59 euroa. Vastaavasti yksinasuvan täyttä kansaneläkettä korotettiin 662,86 eurosta 665,29 euroon. Maksussa olevat työeläkkeet nousivat työeläkeindeksiin verran eli 0,5 prosenttia

2.1.3 Työttömyysturva

Vähimmäismääristä työttömän peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea korotettiin kansaneläkeindeksiin mukaisesti: 33,66 eurosta päivässä 33,78 euroon päivässä. Työttömyysetuuden työllistymistä edistävän palvelun ajalta enintään 200 päivältä maksettava korotusosa ja lapsikorotuksia nostettiin myös. Työttömyysetuuden korotusosa on 4,80 euroa päivässä, vuonna 2020 se oli 4,79 euroa päivässä. Lapsikorotukset ovat vuonna 2021 yhdestä lapsesta 5,30 euroa päivässä, kahdesta lapsesta yhteensä 7,78 euroa päivässä ja vähintään kolmesta lapsesta yhteensä 10,03 euroa päivässä, vastaavat korotukset olivat edellisenä vuonna 5,28 euroa päivässä, 7,76 euroa päivässä ja 10,00 euroa päivässä.

Koronavirusepidemian aikana vuonna 2020 työttömyysturvaan tehtiin useita väliaikaisia lakimuutoksia, joista osa jatkuu vuoden 2021 kesäkuun loppuun asti. Vuonna 2020 työttömyysturvan omavastuu-aika poistettiin väliaikaisesti, mutta otettiin taas käyttöön vuonna 2021. Työttömyysetuuden suojaosa korotettiin 500 euroon 30.6.2021 asti, kun työttömyysturvalain mukainen suojaosa on 300 euroa. Suojaosa on rahamäärä, jonka työtön työnhakija voi ansaita ilman, että työttömyysetuus pienenee. Lisäksi työtulot sovitellaan yhteen työttömyysetuuden kanssa neljän viikon tai kuukauden mittaisissa jaksoissa, vaikka jaksoon sisältyisi päiviä, joilta hakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen. Myös liikkuvuusavustuksen ehtoja helpotettiin niin, että liikkuvuusavustusta voi saada 30.6.2021 asti kokoaikatyön työmatkaan, jos päivittäinen edestakainen työmatka kestää yli 2 tuntia; normaalisti työmatkan tulee kestää yli 3 tuntia ennen liikkuvuusavustuksen myöntämistä.

Myös yrittäjien työttömyysturvaan tehtiin tilapäisiä muutoksia. Yrittäjät voivat saada maaliskuun loppuun asti työmarkkinatukea, jos yritystoiminta on kärsinyt koronaepidemian takia. Tukea voi saada yritysmuodosta riippumatta, eikä yritystoimintaa tarvitse lopettaa. Tavallisesti yritystoiminnan tulojen sovittelussa käytetään edellisen vuoden verotustietoja, mutta 11.5.2020–30.6.2021 alkavilla sovittelujaksoilla voidaan käyttää yrittäjän itse ilmoittamia tuloja, mikäli tulot ovat muuttuneet koronavirusepidemian vuoksi.

2.1.4 Lapsiperheiden tuet

Vähimmäismääräinen vanhempainpäiväraha ja erityishoitoraha nousivat vuoden 2021 alussa edellisen vuoden 28,94 eurosta päivässä 29,05 euroon päivässä.

Lapsen syntyessä perhe voi valita avustukseksi joko äitiyspakkauksen tai verottoman rahasumman. Äitiysavustuksen määrä on 170 euroa myös vuonna 2021.

Lapsilisän määriä ei ole sidottu indeksiin, joten ne pysyivät samoina kuin edellisenä vuonna. Lasten kotihoidon tuen hoitoraha yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta kasvoi 341,69 eurosta 342,95 euroon. Täyden elatustuen määrä nousi vuoden alussa 167,01 eurosta 167,35 euroon kuukaudessa. Myös elatustukeen liitettävä maksukyvyttömyysraja nousi 1 128,57 eurosta kuukaudessa 1 130,86 euroon.

2.1.5 Opintotuki

Opintorahan määrät on sidottu kansaneläkeindeksiin 1.8.2020 alkaen. Indeksitarkistus tehdään vuosittain syyslukukauden alussa, vuonna 2021 ne nousevat noin 0,4 prosenttia. Opintoraha on itsenäisesti asuvilla lapsettomilla 18 vuotta täyttäneillä opiskelijoilla 252,76 euroa kuukaudessa elokuun alkuun asti, jolloin opintorahan enimmäismäärä nousee 253,69 euroon kuukaudessa.

Alle 18-vuotiaan lapsen huoltajan opintorahaan lisätään 100,99 euron kuukausittainen huoltajakorotus, jonka määrää korotettiin 0,99 euroa edellisvuodesta. Lasten lukumäärä ja se, kenen luona lapsi asuu, eivät vaikuta huoltajakorotuksen saamiseen tai sen suuruuteen.

Valtion opintolainantakaus on 650 euroa korkeakouluopiskelijoille ja 18 vuotta täyttäneille toisen asteen opiskelijoille. Opintotukea ei ole sidottu kansaneläkeindeksiin, eikä sen suuruus näin ollen seuraa hintojen kehitystä.

Vuonna 2021 opintotuen tuloajat ovat 696 euroa jokaista tukikuukautta kohti ja 2 078 euroa jokaista tuetonta kuukautta kohti. Vanhempien tulot eivät vaikuta itsenäisesti asuvien yli 18-vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden opintorahan määrään. Pienituloisten perheiden opiskelijoille maksettava oppimateriaalilisä nousee 47,26 eurosta 47,43 euroon kuukaudessa 1.8.2021.

2.1.6 Toimeentulotuki

Toimeentulotuen perusosaa korotettiin vuoden 2021 alussa noin 0,4 prosentilla kansaneläkeindeksin perusteella. Yksinasuvan henkilön perusosan määrä on enimmillään 504,06 euroa kuukaudessa, yksinhuoltajan perusosan määrä on 574,63 euroa kuukaudessa vuonna 2021.

2.1.7 Verot ja veroluonteiset maksut

Vuoden 2021 tuloveroasteikon tuloajoja korotettiin noin 2,5 prosentilla.

Palkansaajien työttömyysvakuutusmaksu nousi 0,15 prosenttiyksikköä ja työnantajan osuus 0,05 prosenttiyksikköä. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu on 1,40 prosenttia palkasta. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu on 0,50 prosenttia palkasta, jos palkkasumma on korkeintaan 2 169 000 euroa. Sen ylittävältä osalta työttömyysvakuutusmaksu on 1,90 prosenttia palkasta.

Vuonna 2021 työntekijän eläkelain mukainen keskimääräinen työeläkevakuutusmaksu on 24,4 prosenttia palkasta. Alle 53-vuotiaiden työntekijöiden eläkevakuutusmaksu on 7,15 prosenttia ja 53–62 vuotta täyttäneillä 8,65 prosenttia. Maksut ovat samat kuin edellisenä vuonna. Työnantajan keskimääräinen maksu vuonna 2021 on 16,95 prosenttia, eli sama kuin vuonna 2020.

Sairausvakuutusmaksun sairaanhoitomaksu on 0,68 prosenttia vuonna 2021. Sairaanhoitomaksu laskeaan lähtökohtaisesti kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon perusteella. Verotettavista eläke- ja etuustuloista sairaanhoitomaksu määrätään korotettuna, jolloin se on 1,65 prosenttia. Sairaanhoitomaksujen prosentit ovat samat kuin edellisenä vuonna. Työnantajan sairausvakuutusmaksu vuonna 2021 on 1,53 prosenttia palkoista, eli 0,19 prosenttiyksikköä edellisvuotta korkeampi. Palkansaajien sekä yrittäjien päivärahamaksu on 1,36 prosenttia palkasta tai työtulosta, jos vuotuisen palkka- ja työtulon yhteismäärä on vähintään 14 766 euroa, maksu on 0,18 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2020. Jos palkan ja yrittäjätulon yhteismäärä jää alle 14 766 euron, päivärahamaksua ei peritä.

Työtulovähennyksen enimmäismäärä nousi 1 770 eurosta 1 840 euroon. Perusvähennyksen enimmäismäärä on 3 630 euroa vuonna 2021, kun se vuonna 2020 oli 3 540 euroa. Jos puhtaasti ansiotulon määrä kaikkien kunnallisverotuksessa tehtävien vähennysten jälkeen on suurempi kuin 3 630 euroa (3 540 euroa vuonna 2020), vähennystä pienennetään 18 prosentilla ylimenevän tulon määrästä.

Yleisradiovero on 2,5 prosenttia ansio- ja pääomatulojen yhteismäärän 14 000 euroa ylittävästä osasta, suuruudeltaan se on enintään 163 euroa. Vero on henkilökohtainen.

Keskimääräinen kunnallisveroprosentti nousi 0,06 prosenttiyksiköllä.

2.1.8 Sairauspäivärahat

Vähimmäismääräinen sairauspäiväraha nousi vuoden 2021 alussa edellisen vuoden 28,94 eurosta 29,05 euroon.

2.1.9 Asumisen tuet

Yleisessä asumistuessa huomioon otettavia enimmäisasumismenoja korotettiin elinkustannusindeksin mukaisesti, mikä nosti niiden euromääriä hieman. Uudet asumistuen enimmäisasumismenot otettiin käyttöön vuoden 2021 tammikuusta alkaen tarkistusten yhteydessä ja uusien hakemusten käsittelyssä. Asumistuen perusomavastuu pieneni hieman kansaneläkeindeksin tarkistuksen vuoksi, joten täysimääräiseen asumistueen oikeuttavat tulot voivat olla hieman suuremmat kuin vuonna 2020. Perusomavastuuta ei ole, jos yhden henkilön ruokakunnissa ruokakunnan tulot ovat korkeintaan 606 euroa kuukaudessa, mihin lisätään 100 euroa jokaista ruokakuntaan kuuluvaa aikuista ja 224 euroa jokaista ruokakuntaan kuuluvaa lasta kohden.

Eläkkeensaajan asumistuessa huomioon otettavien asumismenojen enimmäismäärät kasvoivat 0,9 prosenttia vuoteen 2020 verrattuna kaikissa kuntaryhmissä. Korvaus omakotitalon kuukausittaisista kunnossapitokustannuksista kasvoi 43,44 euroon kuukaudessa 43,28 eurosta. Korotukset otetaan huomioon seuraavassa eläkkeensaajan asumistuen tarkistuksessa. Vuonna 2021 eläkkeen saajan asumistuen lisäomavastuu on 41,3 % siitä tulojen osasta, joka ylittää tulorajan. Yksinasuvalla tuloraja on 9 334 euroa vuodessa.

2.1.10 Sairausvakuutuskorvausten ja sosiaali- ja terveydenhuollon maksut

Uusi asiakasmaksulaki tulee voimaan 1.7.2021. Keskeisimpinä muutoksina on terveyskeskuksen hoitajakäyntien sekä alaikäisten poliklinikkakäyntien maksujen poisto. Maksukattoon sisältyvät jatkossa myös suuren terveydenhuollon maksut sekä toimeentulotuesta korvatut maksut. Maksukattoa koskevat uudistukset tulevat voimaan kuitenkin vasta vuoden 2022 alusta.

Lääkekustannusten vuosiomavastuu eli niin sanottu lääkekatto nousi 2,12 euroa vuodesta 2020 ja on 579,78 euroa kalenterivuoden aikana vuonna 2021. Vuosiomavastuu ylityttyä asiakas maksaa loppuvuoden ajan jokaisesta korvattavasta valmisteesta 2,50 euron omavastuun jokaisella ostokerralla.

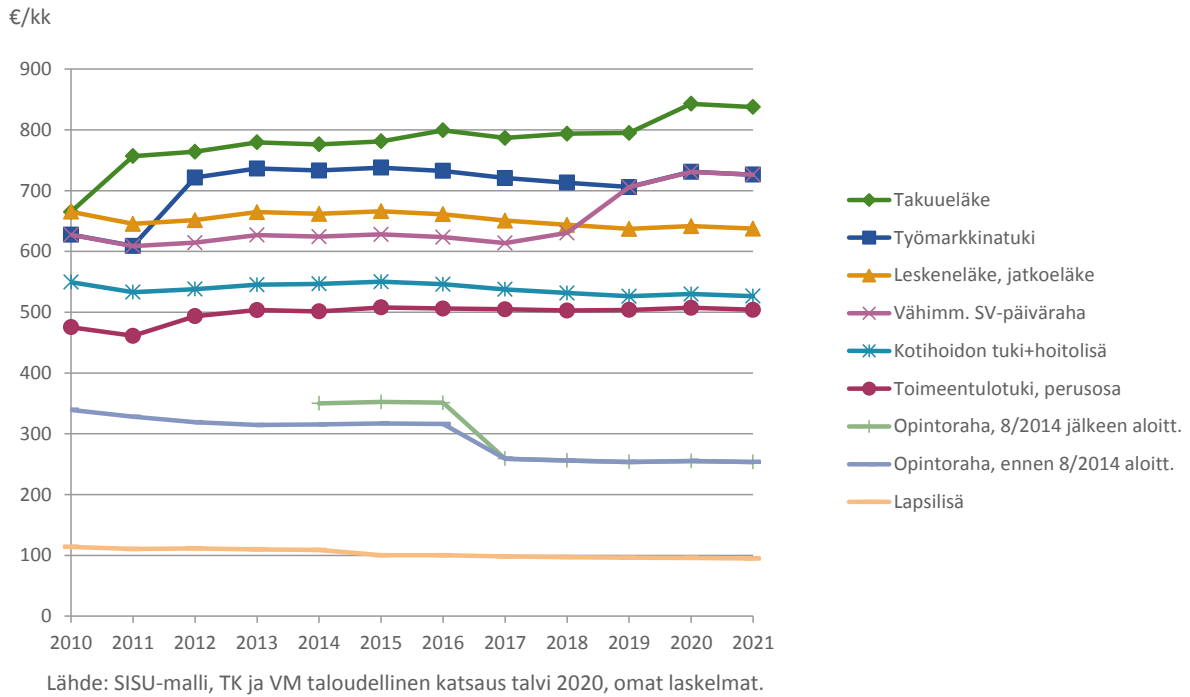
2.2 Perusturvaetuuksien ja toimeentulotuen perusosan kehitys 2010–2021

Kuviossa 2.2.1 on esitetty keskeisimpien perusturvaetuuksien sekä yksinasuvan toimeentulotuen perusosan reaalin kehitys vuosille 2010–2021. Etuuksien euromäärät on esitetty vuoden 2021 hintatasossa.

Kuviossa näkyvät etuudet on sidottu kansaneläkeindeksiin lapsilisää lukuun ottamatta. Lapsilisa oli sidottuna indeksiin vuosina 2011–2016. Lapsilisan taso pysyi kuitenkin samana vuoden 2012 jälkeen, sillä lapsilisien indeksitarkistukset päätettiin jäädyttää vuosille 2013–2015. Vuonna 2015 lapsilisää leikattiin 8 prosenttia ja seuraavana vuonna lapsilisan indeksisidonnaisuus purettiin. Opintorahan taso sidottiin kansaneläkeindeksiin vuonna 2014 ja vuonna 2016 indeksisidonnaisuus purettiin. Vuonna 2020 opintoraha sidottiin uudelleen kansaneläkeindeksiin. Lasten kotihoidon tuki on ollut kansaneläkeindeksiin sidottu vuodesta 2011 lähtien.

Kansaneläkeindeksiä alennettiin vuonna 2016 vuoden 2015 kuluttajahintojen laskun vuoksi. Edellisen kerran samankaltaisessa tilanteessa, vuonna 2010, kansaneläkeindeksi jäädytettiin. Kansaneläkeindeksin alentamisen seurauksena siihen sidottujen etuuksien euromääräinen taso laski. Takuueläkkeeseen tehtiin 20 euron tasokorotus ja toimeentulotuen perusosan määrää nostettiin hieman vuonna 2016. Vuonna 2017 kansaneläkeindeksiä alennettiin kuluttajahintojen noususta huolimatta. Ostovoiman alentaminen ulotettiin myös takuueläkkeeseen, mutta kaikkein heikoimmassa asemassa olevia suojattiin jättämällä toimeentulotuen perusosa leikkauksen ulkopuolelle. Lapsilisiin kohdistui indeksileikkausta vastaava vähennys, kuten aiemmin mainittiin. Opintotuen rakennetta muutettiin vuonna 2017: opintorahaa leikattiin neljänneksellä ja opintolainan valtiontakauksen enimmäismäärää nostettiin reippaasti. Vuonna 2018 kansaneläkeindeksi jäädytettiin. Toimeentulotuen perusosan ostovoimaa turvattiin jälleen pienellä erilliskorotuksella ja takuueläkkeen ja vähimmäismääriä vanhempain- ja sairauspäivärahojen tasoa korotettiin. Vuonna 2019 kansaneläkeindeksin jäädytystä jatkettiin edelleen. Edellisvuosien tapaan toimeentulotuen perusosaa korotettiin hieman ostovoiman säilyttämiseksi. Lisäksi takuueläkkeeseen tehtiin tasokorotus ja vähimmäismääräiset vanhempain- ja sairauspäivärahat nostettiin työttömän perusturvan tasolle.

Vuonna 2020 kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia tarkistettiin indeksikorotuksen verran, lisäksi takuueläkettä ja työttömän perusturvaa sekä vähimmäismääräisiä vanhempain- ja sairauspäivärahoja korotettiin. Vuoden 2020 loppupuolella toimeentulotuen saajille myönnettiin erillinen epidemiakorvaus (75 €/hlö/kk), jota ei ole otettu kuvioon mukaan sen tilapäisen luonteen vuoksi. Vuonna 2021 kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia korotettiin indeksikorotuksen verran, mutta pysyviä tasokorotuksia ei tehty.

Kuvio 1. Keskeisten perusturvaetuuksien ja toimeentulotuen perusosan reaalin kehitys 2010–2021 euroina vuoden 2021 hintatasossa.

3 Esimerkkilaskelmia kotitalouksien tulonmuodostuksesta 2021

3.1 Esimerkkilaskelmien taustaoletukset

Esimerkkilaskelmien taustaoletukset ovat suurelta osin samat kuin Perusturvan riittävyyden arviointiraportissa 2015–2019. Tulonmuodostusta tarkastellaan neljällä eri kotitaloustyypillä ja kymmenessä eri elämäntilanteessa. Laskelmat on tehty vuoden 2021 alun lainsäädännön mukaan opintotukea saavia lukuun ottamatta, heidän osaltaan tarkastellaan elokuun tilannetta. Esimerkkilaskelmissa on käytetty Tilastokeskuksen ylläpitämää SISU-mallia.

Esimerkkilaskelmien kotitaloudet

Tulonmuodostusta tarkastellaan seuraavilla perhetyypeillä:

1. Yksinasuva (yksi aikuinen, ei lapsia)
2. Yhden huoltajan kotitalous (yksi aikuinen, yksi lapsi)
3. Pari (kaksi aikuista, ei lapsia)
4. Kahden huoltajan kotitalous (kaksi aikuista, kaksi lasta)

Lasten iät vaikuttavat muun muassa toimeentulotuen suuruuteen sekä kotihoidon tukeen. Laskelmissa yhden aikuisen ja lapsen kotitaloudessa lapsen oletetaan olevan alle 3-vuotias ja kahden huoltajan kotitaloudessa toinen lapsista on alle 3-vuotias ja toinen 3–5-vuotias.

Elämäntilanteet

Perusturvan varassa olevien kotitalouksien etuuskien ja verotuksen muodostamaa tulonmuodostusta tarkastellaan perustuslain 19 § luetelluissa elämäntilanteissa. Nämä elämäntilanteet ovat työttömyys, eläkkeellä olo (työkyvyttömyys tai vanhuus), sairaus, lapsen syntymä sekä huoltajan/puolison menehtyminen. Lisäksi kotitalouksien tulonmuodostusta tarkastellaan kotihoidon tukea, opintotukea, ansiosidonnaista työttömyysturvaa, työeläkettä sekä keskimääräistä ja pientä palkkaa saavissa kotitalouksissa. Esimerkkiperheet eivät kuvaa kaikkien perusturvan varassa elävien tilanteita kattavasti. Kahden aikuisen kohdalla tarkasteluissa on keskitytty tilanteisiin, joissa molempien elämäntilanne on sama, eli he saavat samaa (perusturva)etuutta tai ovat kummatkin palkkatyössä. Kotihoidon tuella olevan henkilön puolison oletetaan olevan työttömänä ja saavan peruspäivärahaa.

Asumisoletukset

Laskelmissa käytetyt asuntojen koot vastaavat yleistä asumistukea saavien kotitalouksien keskimääräisiä asuntojen kokoja eri kotitaloustyypeillä joulukuussa 2018 Kelan asumistukitilaston perusteella. Esimerkkilaskelmien kotitalouksien oletetaan asuvan keskisuuressa kaupungissa vuokralla. Vuokraoletukset perustuvat Tilastokeskuksen tietokannan kerrostaloasuntojen keskimääräisiin ARA-vuokriin vuonna 2019 yleisen asumistuen III kuntaryhmän kunnissa (StatFin-tilastotietokanta). Vuodelle 2021 vuokrat on korotettu soveltaen edeltävää vuokraindeksiin vuosimuutosta. Asumiskustannusoletukset vuodelle 2021 on esitetty taulukossa 3.1.1.

On hyvä huomata, että Perusturvan riittävyyden arviointiraportissa käytetyt asumiskustannukset samoin kuin vuoden 2020 talousarvion vaikutuksia perusturvaan arvioivan raportin asumiskustannusoletukset eroavat tässä käytetyistä. Tämän raportin asumiskustannusoletukset vastaavat paremmin yleisen asumistuen kuntaryhmään III kuuluvien kuntien vuokratasoa kuin vuoden 2020 raportin oletukset. Muutos johtuu Tilastokeskuksen vuokrien tilastointitavan muutoksesta. Asumistuen laskemista varten asunnon oletetaan sijaitsevan yleisen asumistuen kuntaryhmässä III.

Taulukko 3.1.1. Esimerkkilaskelmien asumisoletukset eri perhetyypeillä keskisuudessa kaupungissa ARA-rahoitteisessa kerrostaloasunnossa vuonna 2021.

Asunnon tiedot	Yksinasuva	1 huoltaja, 1 lapsi	Pari	2 huoltajaa, 2 lasta
Asunnon koko, m ²	39	63	53	79
Vuokra, €/kk	519	741	623	858

Laskelmissa oletetaan, että asumiskustannukset otetaan täysimääräisenä huomioon toimeentulotukea laskettaessa.

Tulonmuodostus

Keskipalkka on määritelty Tilastokeskuksen palkkatilastojen mukaan. Tässä raportissa on keskipalkkana käytetty kokoaikaisen työntekijän mediaanipalkkaa vuodelta 2019 (StatFin-tilastotietokanta), jota on tarkistettu toteutuneella ansiotasoindeksillä sekä valtionvarainministeriön ennusteen perusteella (VM 2020). Keskipalkaksi on näin saatu 3 273 euroa kuukaudessa. Pienipalkkaisen ansiotulo on 50 prosenttia mediaanipalkasta (1 637 €/kk vuonna 2021). Työeläkkeenä laskelmissa käytetään Eläketurvakeskuksen keskimääräistä kokonaiseläkettä vuodelta 2019, jota on korotettu työeläkeindeksillä (1 801 €/kk vuonna 2021).

Kotitalouksien tulonmuodostus edellä luetelluissa elämäntilanteissa koostuu erilaisista yhdistelmistä ensisijaisia syyperusteisia etuuksia tai palkkatuloja, lapsilisää, elatustukea ja asumistukea sekä tarveharkintaisista toimeentulotukea. Kaikkien lapsiperheiden saaman lapsilisän lisäksi yhden huoltajan talouksien oletetaan saavan elatustukea, mutta ei lainkaan elatusapua.

Esimerkkikotitalouksien tulonmuodostusta tarkastellaan seuraavalla tavalla:

ensisijainen etuus tai palkkatulot (+ lapsilisä + elatustuki) – verot = nettotulot

nettotulot + asumisen tuki + toimeentulotuki = käytettävissä olevat tulot

käytettävissä olevat tulot – asumiskustannukset = käytettävissä olevat tulot asumiskustannusten jälkeen

Esimerkkitalouksien verolaskelmat perustuvat oletukseen, että kotitalouden jäsenet saavat samoja tuloja koko vuoden ajan. Kunnallisverotuksen osalta laskelmissa sovelletaan kunkin vuoden kunnallisverotuksen keskimääräistä prosenttia. Kirkollisveroa ei ole otettu huomioon. Sen sijaan laskelmissa on huomioitu yleisradiovero sekä verottajan automaattisesti myöntämät vähennykset. Palkansaajien verot sisältävät myös pakolliset sosiaalivakuutusmaksut. Heidän oletetaan maksavan alle 53-vuotiaiden työeläkevakuutusmaksua.

3.2 Työmarkkinatuen ja peruspäivärahan saajan tulonmuodostus

Taulukossa 3.2.1 on esitetty esimerkkilaskelmat työttömän peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saavien yksinasuvien, yhden huoltajan ja yhden lapsen kotitalouksien, parien sekä kahden huoltajan ja kahden lapsen kotitalouksien tulonmuodostuksesta vuonna 2021 keskisuudessa kaupungissa. Työttömän peruspäiväraha ja työmarkkinatuki ovat samansuuruisia (726 €/kk). Henkilöiden ei oleteta saavan päivärahan kulukorvauksia tai korotuksia. Työttömyysturvaan sisältyvä lapsikorotus on laskelmissa mukana. Työttömyys-etuudet ovat veronalaista tuloa.

Työmarkkinatukea saavilla esimerkkikotitalouksilla käytettävissä olevat tulot koostuvat työttömyys-etuuden lisäksi yleisestä asumistuesta ja toimeentulotuesta pareja lukuun ottamatta. Kahden aikuisen kotitaloudelle ei synny laskennallista oikeutta toimeentulotukeen, mutta muilla kotitalouksilla toimeentulotuki on osa käytettävissä olevia tuloja. Toimeentulotuen määrä on esimerkkikotitalouksilla välillä 85–138 euroa kuukaudessa, yksiasuvilla lapsiperheitä euromääräisesti pienempi.

Lapsiperheillä lapsilisät ovat osa tulonmuodostusta huoltajien määrästä riippumatta. Elatustuki lisää yhden huoltajan ja yhden lapsen muodostaman kotitalouden tuloja 167 eurolla kuukaudessa.

Asumiskustannusten jälkeen työmarkkinatukea saavan yksinasuvan käytettävissä olevat tulot asumiskustannusten jälkeen ovat 504 euroa kuukaudessa, mikä määrittyy toimeentulotuen suuruudella. Kahden henkilön kotitalouksissa käytettävissä olevat tulot ovat alle 900 euroa kuukaudessa asumiskustannusten jälkeen, yhden huoltajan kotitaloudessa 30 euroa enemmän kuin lapsettomalla parilla. Yhden huoltajan kotitaloudessa käytettävissä olevien tulojen määrä riippuu toimeentulotuesta, ilman laskennallista toimeentulotukea ne ovat lähes 140 euroa pienemmät. Kahden huoltajan ja kahden lapsen kotitaloudessa käytettävissä olevat tulot asumiskustannusten jälkeen ovat hieman alle kolminkertaiset verrattuna yksinasuvan vastaaviin tuloihin. Myös kahden huoltajan ja kahden lapsen muodostaman kotitalouden käteen jäävien tulojen määrä riippuu laissa määritellystä toimeentulotuen perusosan suuruudesta.

Varhaiskasvatuksen maksuja ei esimerkkikotitalouksilta peritä.

Taulukko 3.2.1 Työttömän kotitalouden tulonmuodostus neljällä perhetyypillä keskisuudessa kaupungissa 2021, €/kk.

Tulot ja menot	Yksinasuva	1 huoltaja, 1 lapsi	Pari	2 huoltajaa, 2 lasta
Työmarkkinatuki*	726	840	1453	1787
Lapsilisät	0	158	0	200
Elatustuki	0	167	0	0
Verot	108	137	217	302
Nettotulot	618	1028	1236	1685
Vuokra	519	741	623	858
Asumisen tuki	320	467	250	507
Toimeentulotuki	85	138	0	133
Käytettävissä olevat tulot	1023	1633	1486	2325
– asumiskustannusten jälkeen	504	892	862	1467

* tai työttömän peruspäiväraha

3.3 Takuueläkkeen saajan tulonmuodostus

Taulukossa 3.3.1 on esitetty takuueläkettä saavien kotitalouksien etuudet ja tulonmuodostus neljällä perhetyyppillä. Tässä käsiteltävien kotitalouksien ei oleteta saavan aikaisemman työhistorian kerryttämää työeläkettä. Takuueläke täydentää kansaneläkettä. Takuueläkkeen ja kansaneläkkeen yhteismäärä on 838 euroa kuukaudessa vuonna 2021. Parisuhteessa elävän kansaneläke on pienempi kuin yksinasuvan. Sen sijaan takuueläkkeen suuruus on kaikilla sama eikä riipu perhesuhteista. Parin kokonaiseläkkeet ovat yhteensä kaksinkertaisia yksinasuvan kokonaiseläkkeeseen verrattuna, mutta ne koostuvat eri suhteessa kansaneläkkeestä ja takuueläkkeestä.

Kansaneläke ja takuueläke ovat verotettavaa tuloa, mutta verovähennysten vuoksi takuueläkettä saava ei maksa eläketulostaan veroa.

Eläkkeensaajille maksetaan lapsikorotusta alle 16-vuotiaiden lasten perusteella. Jos molemmat puoliset saavat eläkettä, lapsikorotus maksetaan molemmille. Lapsikorotus ei ole veronalaista tuloa.

Esimerkkilaskelmien takuueläkkeen saajien tulot muodostuvat eläkkeistä, asumisen tuista ja mahdollisista perhe-etuuksista, eli lapsilisistä ja elatustuista. Laskennallista oikeutta toimeentulotukeen ei ole millään näistä esimerkkikotitalouksista.

Yksinasuvan takuueläkeläisen käytettävissä olevat tulot asumiskustannusten jälkeen ovat 695 euroa kuukaudessa ja yhden huoltajan kotitaloudessa parisataa euroa suuremmat (912 €/kk). Lapsettoman parin käytettävissä olevat tulot ovat 1 396 euroa kuukaudessa asumiskustannusten jälkeen ja kahden huoltajan ja kahden lapsen kotitaloudessa käytettävissä on 1 651 euroa.

Varhaiskasvatusmaksuja ei peritä.

Taulukko 3.3.1 Takuueläkettä saavan kotitalouden tulonmuodostus neljällä perhetyyppillä keskiuudessa kaupungissa 2021, €/kk.

	Yksinasuva	1 huoltaja, 1 lapsi	Pari	2 huoltajaa, 2 lasta
Eläkkeet	838	838	1675	1675
Lapsikorotukset	0	22	0	89
Lapsilisät	0	158	0	200
Elatustuki	0	167	0	0
Verot	0	0	0	0
Nettotulot	838	1185	1675	1964
Vuokra	519	741	623	858
Asumisen tuki	376	467	344	545
Toimeentulotuki	0	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot	1214	1653	2019	2509
– asumiskustannusten jälkeen	695	912	1396	1651

3.4 Sairaus- tai vanhempainpäivärahan saajan tulonmuodostus

Taulukossa 3.4.1 on esitetty vähimmäismääräistä sairaus- tai vanhempainpäivärahaa saavien kotitalouksien tulonmuodostus eri perhetyypeillä. Vähimmäismääräinen sairauspäiväraha on 726 euroa kuukaudessa vuonna 2021. Vanhempainpäivärahoihin kuuluvat äitiysraha, isyysraha ja vanhempien kesken jaettava vanhempainraha. Vähimmäismääräinen sairaus- ja vanhempainpäiväraha ovat samansuuruisia. Taulukon laskelmat sopivat kummankin etuuden saajien tulonmuodostuksen tarkasteluun, vaikka ainoastaan lapsiperheet voivat saada vanhempainpäivärahaa. Lapsiperheissä molemmat vanhemmat eivät voi saada samanaikaisesti vanhempainpäivärahaa kolmea viikkoa pitempään. Tämän takia lapsiperhelaskelma koskee käytännössä perheitä, jossa toinen vanhemmista on vähimmäismääräisellä vanhempainpäivärahalla ja toinen sairauspäivärahalla. Sairaus- ja vanhempainpäiväraha ovat veronalaista tuloa.

Vähimmäismääräistä sairaus- tai vanhempainpäivärahaa saavien kotitalouksien tulot muodostuvat päivärahoista, yleisestä asumistuesta ja toimeentulotuesta. Laskennallinen oikeus toimeentulotukeen on kaikilla esimerkkikotitalouksilla lapsettomia pareja lukuun ottamatta. Lapsiperheillä lapsilisät ja yhdenhuoltajan kotitalouksilla elatustuki lisäävät käytettävissä olevia tuloja.

Yksinasuvilla sairauspäivärahan saajilla käytettävissä olevien tulojen määrä asumiskustannusten jälkeen on noin 500 euroa kuukaudessa ja yhden huoltajan ja yhden lapsen kotitalouksilla vajaa 900 euroa. Lapsettoman parin käytettävissä on noin 860 euroa kuukaudessa. Kahden huoltajan ja kahden lapsen kotitaloudella on käytettävissä noin 1 470 euroa kuukaudessa. Toimeentulotukilaki määrittää laskennalliseen toimeentulotukeen oikeutettujen kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen tason.

Varhaiskasvatusmaksuja ei peritä.

Taulukko 3.4.1 Vähimmäismääräistä sairaus- tai vanhempainpäivärahaa saavan kotitalouden tulonmuodostus neljällä perhetyypillä keskiuudessa kaupungissa 2021, €/kk.

	Yksinasuva	1 huoltaja, 1 lapsi	Pari	2 huoltajaa, 2 lasta
Sairauspäivärahat*	726	726	1453	1453
Lapsilisät	0	158	0	200
Elatustuki	0	167	0	0
Verot	108	108	217	217
Nettotulot	618	943	1236	1436
Vuokra	519	741	623	858
Asumisen tuki	320	467	250	620
Toimeentulotuki	85	222	0	270
Käytettävissä olevat tulot	1023	1633	1486	2325
- asumiskustannusten jälkeen	504	892	862	1467

* tai vähimmäismääräiset vanhempainpäivärahat

3.5 Leskeneläkkeen saajan tulonmuodostus

Taulukossa 3.5.1 on esitetty toisen huoltajan menettäneen yksinhuoltajakotitalouden etuudet ja niiden tasot. Tässä esimerkkilaskelmassa tarkastellaan ainoastaan kansaneläkejärjestelmän mukaisia perhe-eläkkeitä. Ollakseen oikeutettu Kelan leskeneläkkeeseen lesken täytyy olla alle 65-vuotias. Laskelmissa oletetaan, että toisen huoltajan kuolemasta on yli puoli vuotta, jolloin lesken alkueläkkeen jakso on ohi ja leski saa lesken jatkoeläkettä.

Yksinhuoltajatalouden etuudet koostuvat lesken jatkoeläkkeestä, lapseneläkkeestä, lapsilisästä, yleisestä asumistuesta sekä toimeentulotuesta. Leskeneläke ei oikeuta takuueläkkeeseen, vaikka se on tasoltaan alle takuueläkkeen. Se on verotettavaa tuloa, mutta eläketulovähennyksen ansiosta leskeneläkkeestä ei makseta veroa. Lapseneläke katsotaan lapsen omaksi tuloksi, jolloin se ei ole mukana lesken verotuksessa eikä sitä oteta myöskään huomioon asumistuessa.

Yksinhuoltajalesken tulot muodostuvat lesken jatkoeläkkeestä, lapseneläkkeestä (152 €/kk), lapsilisästä, asumistuesta ja toimeentulotuesta. Käytettävissä olevat tulot asumiskustannusten jälkeen ovat hieman alle 900 euroa kuukaudessa. Toimeentulotuki määrittää tulojen suuruuden ja sen osuus on tuloista vajaa viidenes.

Varhaiskasvatusmaksuja ei peritä.

Taulukko 3.5.1 Leskeneläkettä saavan kotitalouden tulonmuodostus keskisuudessa kaupungissa 2021, €/kk.

1 huoltaja, 1 lapsi	
Leskeneläke	637
Lapseneläke	152
Lapsilisät	158
Elatustuki	0
Verot	0
Nettotulot	948
Vuokra	741
Asumisen tuki	467
Toimeentulotuki	218
Käytettävissä olevat tulot	1633
– asumiskustannusten jälkeen	892

3.6 Opintotuen saajan tulonmuodostus

Taulukossa 3.6.1 on esitetty esimerkkilaskelmia korkeakouluopiskelijan saamista etuuksista. Opintorahan määrä on 254 euroa kuukaudessa elokuussa 2021 (vuoden alussa 253 €/kk) ja opintolainan enimmäismääräinen valtiontakaus 650 euroa kuukaudessa. Huoltajakorotus on 101 euroa kuukaudessa. Valtion takaama opintolaina on osa opiskelijan toimeentuloturva. Opintolaina luetaan yleensä opiskelijan tuloksi toimeentulotuen tarvetta arvioitaessa riippumatta siitä, onko opiskelija hakenut tai nostonut sitä. Opiskelijat kuuluvat yleisen asumistuen piiriin. Opintoraha on veronalaista tuloa, mutta pelkästään siitä ei käytännössä synny verotettavaa tuloa opintorahavähennyksen vuoksi.

Esimerkkilaskelmien opiskelijakotitalouksien tulot muodostuvat opintorahasta ja opintolainasta sekä yleisestä asumistuesta. Laskennallista oikeutta toimeentulotukeen ei synny millään tarkastellulla perhetyypillä. Lapsiperheillä tulonmuodostukseen kuuluvat myös lapsilisät ja yhden huoltajan kotitalouksissa elatustuki.

Yksinasuvan opintotuen saajan käytettävissä olevat tulot jäävät 55 euroon kuukaudessa ilman lainaa asumiskustannusten jälkeen, laina mukaan lukien käteen jää 705 euroa kuukaudessa. Yhden huoltajan opiskelijakotitaloudessa tulot ilman lainaa ovat 407 euroa kuukaudessa ja laina huomioiden 1 057 euroa. Lapasettoman parin käytettävissä olevat tulot ilman lainaa ovat 351 euroa kuukaudessa ja lainan kanssa 1 651 euroa. Kahden aikuisen ja kahden lapsen kotitaloudessa käteen jäävät tulot asumiskustannusten jälkeen ovat 738 euroa kuukaudessa ilman lainaa ja 2 038 euroa lainan kanssa.

Varhaiskasvatusmaksuja ei peritä.

Taulukko 3.6.1 Opintotukea saavan kotitalouden tulonmuodostus neljällä perhetyypillä keskiarvossa kaupungissa 2021, €/kk.

	Yksinasuva	1 huoltaja, 1 lapsi	Parit	2 huoltajaa, 2 lasta
Opintorahat	254	355	507	710
Opintolainat	650	650	1300	1300
Lapsilisät	0	158	0	200
Elatustuki	0	167	0	0
Verot	0	0	0	0
Nettotulot	254	681	507	910
Vuokra	519	741	623	858
Asumisen tuki	320	467	467	686
Toimeentulotuki	0	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot	574	1148	975	1596
– asumiskustannusten jälkeen	55	407	351	738
KTU, opintolaina ml.	1224	1798	2275	2896
– asumiskustannusten jälkeen	705	1057	1651	2038

3.7 Kotihoidon tuen saajan tulonmuodostus

Taulukossa 3.7.1 on esitetty esimerkkilaskelmat kotihoidon tukea saavien kotitalouksien tulonmuodostuksesta. Kahden huoltajan kotitaloudessa toisen huoltajan oletetaan saavan työttömän peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea. Esimerkkilaskelmassa ei ole huomioitu kotihoidon tuen kuntakohtaisia lisiä, jotka voivat olla huomattaviakin. Kotihoidon tuki ja työttömyysetuus ovat veronalaista tuloa.

Kotihoidon tukea saavien esimerkkilaskelmien kotitalouksien tulot muodostuvat kotihoidon tuesta, lapsilisistä, yleisestä asumistuesta sekä toimeentulotuesta. Yhden huoltajan kotitalouden tulonmuodostukseen kuuluu myös elatustuki. Kahden huoltajan kotitalouden tuloista osa tulee toisen huoltajan työttömyysetuudesta. Toimeentulotuki määrittää käytettävissä olevien tulojen tasoa, yksinhuoltajalla se on asumiskustannusten jälkeen 892 euroa ja kahden huoltajan kotitaloudessa 1 467 euroa kuukaudessa. Laskennallisen toimeentulotuen osuus on kotihoidon tuella elävällä yksinhuoltajalla noin 40 prosenttia asumiskustannusten jälkeen käytettävissä olevista tuloista ja kahden huoltajan ja kahden lapsen kotitaloudellakin lähes viides.

Varhaiskasvatusmaksuja ei peritä.

Taulukko 3.7.1 Kotihoidon tukea saavan kotitalouden tulonmuodostus kahdella perhetypillä keskiuudessa kaupungissa 2021, €/kk.

	1 huoltaja, 1 lapsi	2 huoltajaa, 2 lasta
Kotihoidon tuki	526	592
Työmarkkinatuki*	0	894
Lapsilisät	158	200
Elatustuki	167	0
Verot	57	225
Nettotulot	795	1460
Vuokra	741	858
Asumisen tuki	467	609
Toimeentulotuki	371	256
Käytettävissä olevat tulot	1633	2325
– asumiskustannusten jälkeen	892	1467

* tai työttömän peruspäiväraha

3.8 Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan saajan tulonmuodostus

Taulukossa 3.8.1 on esitetty ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa saavien kotitalouksien tulonmuodostus. Päivärahan laskentaperusteena on käytetty pientä palkkaa (1 637 €/kk), joka on 50 prosenttia tässä raportissa käytetystä keskipalkasta. Näin määritellyllä pienipalkkaisella ansiosidonnainen päiväraha on 68–78 prosenttia edeltäneestä palkasta lapsikorotuksista riippuen. Päiväraha ja sen lapsikorotus ovat veronalaista tuloa.

Työttömän ansiopäivärahaa saavien esimerkkikotitalouksien käytettävissä olevat tulot muodostuvat työttömyyspäivärahoista ja yleisestä asumistuesta, lapsetonta paria lukuun ottamatta. Kahden aikuisen kotitalouden tulot muodostuvat pelkästään päivärahoista. Mikään esimerkkilaskelmien kotitalouksista ei ole laskennallisesti oikeutettu toimeentulotukeen. Lapsiperheiden käytettävissä oleviin tuloista osa muodostuu lapsilisistä sekä yhden huoltajan kotitalouksilla elatustuesta.

Yksinasuvan työttömän ansiopäivärahaa saavan käytettävissä olevat tulot ovat asumiskustannusten jälkeen 566 euroa kuukaudessa, yhden huoltajan kotitaloudella 938 euroa, lapsettomalla parilla 1 175 euroa ja kahden huoltajan lapsiperheellä 1 637 euroa kuukaudessa.

Varhaiskasvatusmaksuja ei peritä.

Taulukko 3.8.1. Pieneen palkkaan perustuvaa työttömän ansioturva saavan kotitalouden tulonmuodostus neljällä perhetyypillä keskisuudessa kaupungissa 2021, €/kk.

	Yksinasuva	1 huoltaja, 1 lapsi	Pari	2 huoltajaa, 2 lasta
Työttömyyspäivärahat	1104	1218	2208	2542
Lapsilisät	0	158	0	200
Elatustuki	0	167	0	0
Verot	205	235	410	501
Nettotulot	899	1308	1798	2242
Vuokra	519	741	623	858
Asumisen tuki	186	370	0	254
Toimeentulotuki	0	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot	1085	1679	1798	2495
– asumiskustannusten jälkeen	566	938	1175	1637

3.9 Työeläkkeen saajan tulonmuodostus

Taulukossa 3.9.1 on esitetty keskimääräistä työeläkettä saavat kotitalouden tulonmuodostus. Esimerkkieläkkeenä on käytetty työeläkkeen saajien keskimääräistä työeläkettä, riippumatta siitä onko eläke maksettu vanhuuden vai työkyvyttömyyden perusteella. Vanhuuden perusteella maksettu työeläke on keskimäärin suurempi kuin työkyvyttömyyden perusteella maksettu työeläke. Työeläkettä saavat lapsiperheiden huoltajat saavat eläkettä useimmiten nimenomaan työkyvyttömyyden perusteella. Tässä käytetty keskimääräinen työeläke on siten suurempi kuin lapsiperheiden huoltajien keskimääräisesti saama työeläke. Laskentaperusteena käytetty keskimääräinen työeläke on niin suuri, että esimerkkilaskelmien työeläkkeen saajat eivät ole oikeutettuja kansaneläkkeeseen.

Työeläke on veronalaista tuloa. Eläkkeensaajille maksetaan kansaneläkelain mukainen eläkkeensaajan lapsikorotus alle 16-vuotiaiden lasten perusteella. Jos molemmat puoliset saavat eläkettä, lapsikorotus maksetaan molemmille.

Työeläkettä saavien kotitalouksien tulot muodostuvat eläkkeistä ja yhden aikuisen kotitalouksilla eläkkeen lisäksi asumistuesta. Lapsiperheillä tuloja täydentävät eläkkeiden lapsikorotukset ja lapsilisät sekä yhden huoltajan kotitaloudessa elatustuet. Laskennallista oikeutta toimeentulotukeen ei synny millään tässä tarkastellulla perhetyypillä.

Yksinasuvalla työeläkettä saavalla käytettävissä olevat tulot asumiskustannusten jälkeen ovat 987 euroa kuussa, yhden huoltajan kotitaloudella vajaat 300 euroa korkeammat eli 1 249 euroa, lapsettomalla parilla 2 313 euroa ja kahden huoltajan ja kahden lapsen kotitaloudella 2 366 euroa kuukaudessa.

Varhaiskasvatusmaksua ei peritä.

Taulukko 3.9.1. Työeläkettä saavan kotitalouden tulonmuodostus neljällä perhetyypillä keskiuudessa kaupungissa 2021, €/kk.

	Yksinasuva	1 huoltaja, 1 lapsi	Pari	2 huoltajaa, 2 lasta
Eläkkeet	1801	1801	3603	3603
Lapsikorotukset	0	22	0	89
Lapsilisät	0	158	0	200
Elatustuki	0	167	0	0
Verot	334	334	667	667
Nettotulot	1468	1816	2936	3225
Vuokra	519	741	623	858
Asumisen tuki	38	175	0	0
Toimeentulotuki	0	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot	1506	1990	2936	3225
- asumiskustannusten jälkeen	987	1249	2313	2366

3.10 Pienipalkkaisen kotitalouden tulonmuodostus

Taulukossa 3.10.1 on esitetty esimerkkilaskelmat pienipalkkaisten kotitalouksien tulonmuodostuksesta. Pienipalkkaisuus on määritelty esimerkkilaskelmissa 50 prosentiksi keskipalkasta eli 1 637 euron kuukausipalkaksi.

Pienipalkkaisen kotitalouden käytettävissä olevat tulot muodostuvat palkoista ja lapsettomia pareja luokun ottamatta asumistuesta. Laskennallista oikeutta toimeentulotukeen ei synny millään esimerkkilaskelmissa tarkastelluista kotitalouksista.

Lapsiperheillä lapsilisät ovat osa tulonmuodostusta, yhden huoltajan kotitaloudella myös elatustuki on osa käytettävissä olevia tuloja.

Yksinasuvalla pienipalkkaisella on asumiskustannusten jälkeen käytettävissä noin 1 004 euroa, yhden huoltajan kotitaloudella 1 330 euroa, lapsettomalla parilla 2 206 euroa ja kahden huoltajan lapsiperheellä 2 381 euroa kuukaudessa.

Varhaiskasvatusmaksuja ei peritä.

Taulukko 3.10.1. Pienipalkkaisen kotitalouden tulonmuodostus neljällä perhetyypillä keskiarvossa kaupungissa 2021, €/kk.

	Yksinasuva	1 huoltaja, 1 lapsi	Pari	2 huoltajaa, 2 lasta
Palkat	1637	1637	3273	3273
Lapsilisät	0	158	0	200
Elatustuki	0	167	0	0
Verot	222	222	444	444
Nettotulot	1415	1740	2830	3029
Vuokra	519	741	623	858
Asumisen tuki	108	330	0	210
Toimeentulotuki	0	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot	1523	2071	2830	3239
– asumiskustannusten jälkeen	1004	1330	2206	2381

3.11 Keskipalkkaisen kotitalouden tulonmuodostus

Taulukossa 3.11.1 on esitetty keskipalkkaisen kotitalouden tulonmuodostus. Keskipalkka perustuu Tilastokeskuksen vuoden 2019 palkkatilaston mukaiseen kokopäivätyön mediaanipalkkaan, joka on korotettu vuodelle 2021 ansiotasoon mukaisesti (VM 2020). Keskipalkaksi on näin saatu 3 273 euroa kuukaudessa.

Keskipalkkaisilla kotitalouksilla tulot muodostuvat pääosin palkkatuloista. Lapsiperheillä tuloja lisäävät lapsilisät. Yhden huoltajan ja yhden lapsen kotitaloudessa tuloihin luetaan mukaan myös elatustuki.

Yksinasuvan keskipalkkaisen käytettävissä olevat tulot asumiskustannusten jälkeen ovat 1 862 euroa kuukaudessa, yhden huoltajan kotitaloudessa 1 966 euroa, lapsettomalla parilla 4 139 euroa ja kahden huoltajan lapsiperheessä 4 104 euroa kuukaudessa.

Esimerkkiperheiden tulotasolla varhaiskasvatusmaksut olisivat yhden huoltajan kotitaloudessa 140 euroa kuukaudessa ja kahden huoltajan kotitaloudessa 432 euroa kuukaudessa.

Taulukko 3.11.1. Keskipalkkaisen kotitalouden tulonmuodostus neljällä perhetyypillä keskisuurissa kaupungeissa 2021, €/kk.

	Yksinasuva	1 huoltaja, 1 lapsi	Pari	2 huoltajaa, 2 lasta
Palkat	3273	3273	6546	6546
Lapsilisät	0	158	0	200
Elatustuki	0	167	0	0
Verot	892	892	1785	1785
Nettotulot	2381	2706	4762	4962
Vuokra	519	741	623	858
Asumisen tuki	0	0	0	0
Toimeentulotuki	0	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot	2381	2706	4762	4962
- asumiskust. Jälkeen	1862	1966	4139	4104

4 Esimerkkilaskelmien kotitalouksien tulojen kehitys 2017–2021

4.1 Tulojen kehitys suhteessa hintoihin ja keskipalkkoihin

Seuraavissa taulukoissa esitetään esimerkkilaskelmiin perustuvia erityyppisten kotitalouksien tulojen kehitystä. On huomattava, että esimerkkilaskelmissa käytettävissä olevat tulot riippuvat asumiskustannusoletuksista. Tässä raportissa käytetyt asumiskustannukset ovat korkeammat kuin vuoden 2020 talousarvion vaikutuksia arvioivassa raportissa, joten tämän raportin aikasarjoja ei pidä yhdistää aikaisempiin aikasarjoihin ja kaikissa vertailuissa on käytettävä erittäin suurta harkintaa.

Taulukossa 4.1.1 on esitetty yhden aikuisen kotitalouksien (yksinasuvat ja yhden huoltajan kotitaloudet) ja taulukossa 4.1.2 kahden aikuisen kotitalouksien (parit sekä kahden huoltajan ja kahden lapsen kotitaloudet) käytettävissä olevien tulojen kehitys suhteessa hintojen kehitykseen sekä suhteessa keskipalkkaan asumiskustannusten jälkeen, kun huomioidaan laskennallinen toimeentulotuki.

Toimeentulotuen taso on ollut turvattu koko tarkastelujakson ajan erilliskorotuksin silloinkin, kun perusturvaetuuksien indeksitarkistukset ovat olleet jäädytettynä. Tämän vuoksi laskennallisesti toimeentulotukeen oikeutettujen esimerkkikotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kehitys asumiskustannusten jälkeen kuvastaakin lähinnä toimeentulotuen kehitystä, kun tarkasteluissa huomioidaan toimeentulotuki.

Takuueläkettä saavien käytettävissä olevat tulojen kehityksessä näkyy selvästi vuoden 2020 tasokorotuksen vaikutus, tulot ovat kasvaneet kotitalouden aikuisten ja lasten lukumäärästä riippumatta vuoteen 2017 verrattuna. Lapsettomien takuueläkeläisten tulot ovat 7 prosenttiyksikköä suuremmat vuonna 2021 kuin vuonna 2017 ja lapsiperheiden 3–4 prosenttiyksikköä suuremmat. Indeksikorotukset pelkästään eivät aivan riitä ylläpitämään ostovoimaa.

Esimerkkilaskelmien yhden aikuisen perusturvalla elävien kotitalouksien käytettävissä olevat tulot suhteessa vastaavan keskipalkkaisen kotitalouden tuloihin ovat vuonna 2021 noin 1–2-prosenttiyksikköä pienemmät kuin edellisenä vuonna. Kahden aikuisen kotitalouksien tulojen osuus pysyi lähes kaikilla samana.

Taulukossa 4.1.3 on esitetty yhden aikuisen kotitalouksien (yksinasuvat ja yhden huoltajan kotitaloudet) ja taulukossa 4.1.4 kahden aikuisen kotitalouksien (parit sekä kahden huoltajan ja kahden lapsen kotitaloudet) käytettävissä olevien tulojen kehitys suhteessa hintojen kehitykseen sekä suhteessa keskipalkkaan asumiskustannusten jälkeen ilman toimeentulotukea.

Vuonna 2019 tehty vähimmäismääräisten vanhempain- tai sairauspäivärahan tasokorotus näkyy selvästi sitä saavien kotitalouksien tuloissa, kun tarkastellaan niitä ilman toimeentulotukea. Samoin havaitaan helposti työmarkkinatuen sekä edellä mainittujen vanhempain- ja sairauspäivärahojen tasokorotus vuonna 2020 kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kehityksessä. Taulukosta kuitenkin nähdään että pelkkä kansaneläkeindeksillä korottaminen ei aivan riitä etuuskosten ostovoiman säilymiseen, sillä kansaneläkeindeksi on aina hieman pienempi kuin elinkustannusindeksi lasketavasta johtuen.

Perusturvan varassa olevien kotitalouksien tulojen osuus vastaavan keskipalkkaisen tuloista on joko pysynyt samana tai pienentynyt prosenttiyksikön edellisestä vuodesta kun tarkastellaan käytettävissä olevia tuloja ilman toimeentulotukea.

Opintolaina huomioidaan toimeentulotuen tarvetta määriteltäessä riippumatta siitä, nostaako opiskelija sitä vai ei. Opintotukeen tehty huoltajakorotus on parantanut lapsiperheiden tulojen kehitystä viime vuosien aikana, kun tarkastellaan sitä suhteessa hintoihin. Lapsettomien opintotukea saavien kotitalouksien käytettävissä olevat tulot asumismenojen jälkeen ovat noin 40 prosenttia keskipalkkaisen kotitalouden tuloista, lapsiperheillä osuus on noin puolet. Taulukoissa on esitetty myös opintotuen saajien tulot ilman lainaa, mutta kuitenkin hyvä huomata että ne ovat tasoltaan hyvin matalia, 3–21 prosenttia keskipalkasta.

Liitetaulukoissa 1–4 on esitetty kotitalouksien käytettävissä olevat tulot ennen asumiskustannuksia.

Taulukko 4.1.1. Kotitalouksien tulojen kehitys yhden aikuisen kotitalouksissa suhteessa hintoihin 2017–2021 (2017=100) sekä suhteessa keskipalkkaan 2020 ja 2021 (%) asumiskustannusten jälkeen, toimeentulotuki huomioiden. Asumisoletus: vuokra-asunto keskisuurella kaupungissa.

Kotitaloustyyppi	Elämäntilanne	Suhteessa hintojen kehitykseen (2017=100)					Keskipalkkaan (%)	
		2017	2018	2019	2020	2021	2020	2021
Yksinasuva	Työmarkkinatuki	100	100	100	100	100	28	27
	– aktiivimallin alentama *	100	100	100	100	100	28	27
	Takuueläke	100	100	100	107	107	38	37
	Vähimm. SV-päiväraha	100	100	100	100	100	28	27
	Opintotuki	100	99	99	99	98	39	38
	– ilman opintolainaa	100	91	89	88	82	3	3
	Työttömän ansiopäiväraha	100	100	101	103	103	31	30
	– aktiivimallin alentama *	100	96	97	103	103	31	30
	Työeläke	100	99	99	101	100	54	53
	Pieni palkka	100	100	101	103	103	55	54
	Keskipalkka	100	101	102	104	105	100	100
1 huoltaja, 1 lapsi	Työmarkkinatuki	100	100	100	103	102	46	45
	– aktiivimallin alentama *	100	100	100	103	102	46	45
	Takuueläke	100	100	100	106	104	48	46
	Vähimm. SV-päiväraha	100	100	100	103	102	46	45
	Perhe-eläke	100	100	100	103	102	46	45
	Opintotuki	100	108	108	112	112	55	54
	– ilman opintolainaa	100	124	125	139	137	21	21
	Kotihoidon tuki	100	100	100	103	102	46	45
	Työttömän ansiopäiväraha	100	99	99	102	102	49	48
	– aktiivimallin alentama *	100	97	97	102	102	49	48
	Työeläke	100	98	98	100	99	65	64
	Pieni palkka	100	99	100	103	102	69	68
	Keskipalkka	100	100	102	104	105	100	100

* aktiivimalli käytössä vuosina 2017 ja 2018

Taulukko 4.1.2. Kotitalouksien tulojen kehitys kahden aikuisen kotitalouksissa suhteessa hintoihin 2017–2021 (2017=100) sekä suhteessa keskipalkkaan 2017 ja 2021 (%) asumiskustannusten jälkeen, toimeentulotuki huomioiden. Asumisoletus: vuokra-asunto keskisuuressa kaupungissa.

Kotitaloustyyppi	Elämäntilanne	Suhteessa hintojen kehitykseen (2017=100)					Keskipalkkaan (%)	
		2017	2018	2019	2020	2021	2020	2021
Pari	Työmarkkinatuki	100	100	100	101	100	21	21
	– aktiivimallin alentama *	100	100	100	101	100	21	21
	Takuueläke	100	100	100	107	107	34	34
	Vähimm. SV-päiväraha	100	100	100	101	100	21	21
	Opintotuki	100	100	100	101	100	40	40
	– ilman opintolainaa	100	100	100	100	99	9	8
	Työttömän ansiopäiväraha	100	98	99	99	97	28	28
	– aktiivimallin alentama *	100	97	98	103	104	28	28
	Työeläke	100	99	99	101	100	57	56
	Pieni palkka	100	101	103	105	107	53	53
	Keskipalkka	100	101	102	103	105	100	100
2 huoltajaa, 2 lasta	Työmarkkinatuki	100	100	100	100	100	36	36
	– aktiivimallin alentama *	100	100	100	100	100	36	36
	Takuueläke	100	100	100	104	103	41	40
	Vähimm. SV-päiväraha	100	100	100	100	100	36	36
	Opintotuki	100	108	108	111	111	50	50
	– ilman opintolainaa	100	128	128	138	138	18	18
	Kotihoidon tuki	100	100	100	100	100	36	36
	Työttömän ansiopäiväraha	100	99	99	101	101	40	40
	– aktiivimallin alentama *	100	97	97	101	101	40	40
	Työeläke	100	98	99	100	99	59	58
	Pieni palkka	100	100	100	102	102	59	58
Keskipalkka	100	100	102	103	104	100	100	

* aktiivimalli käytössä vuosina 2017 ja 2018

Taulukko 4.1.3. Kotitalouksien tulojen kehitys yhden aikuisen kotitalouksissa suhteessa hintoihin 2017–2021 (2017=100) sekä suhteessa keskipalkkaan 2020 ja 2021 (%) asumiskustannusten jälkeen, ilman toimeentulotukea. Asumisoletus: vuokra-asunto keskisuurella kaupungissa.

Kotitaloustyyppi	Elämäntilanne	Suhteessa hintojen kehitykseen (2017=100)					Keskipalkkaan (%)	
		2017	2018	2019	2020	2021	2020	2021
Yksinasuva	Työmarkkinatuki	100	98	97	102	101	23	23
	- aktiivimallin alentama *	100	92	91	102	101	23	23
	Takuueläke	100	100	100	107	107	38	37
	Vähimm. SV-päiväraha	100	102	120	126	125	23	23
	Opintotuki	100	98	97	97	95	39	38
	- ilman opintolainaa	100	90	88	86	79	3	3
	Työttömän ansiopäiväraha	100	100	101	103	103	31	30
	- aktiivimallin alentama *	100	96	97	103	103	31	30
	Työeläke	100	99	99	101	100	54	53
	Pieni palkka	100	100	101	103	103	55	54
	Keskipalkka	100	101	102	104	105	100	100
1 huoltaja, 1 lapsi	Työmarkkinatuki	100	98	97	102	101	39	38
	- aktiivimallin alentama *	100	94	93	102	101	39	38
	Takuueläke	100	100	101	108	106	48	46
	Vähimm. SV-päiväraha	100	100	111	117	115	35	34
	Perhe-eläke	100	98	97	99	97	35	34
	Opintotuki	100	107	106	110	108	55	54
	- ilman opintolainaa	100	123	122	136	132	21	21
	Kotihoidon tuki	100	97	97	101	99	27	27
	Työttömän ansiopäiväraha	100	99	99	102	102	49	48
	- aktiivimallin alentama *	100	97	97	102	102	49	48
	Työeläke	100	98	98	100	99	65	64
	Pieni palkka	100	99	100	103	102	69	68
	Keskipalkka	100	100	102	104	105	100	100

* aktiivimalli käytössä vuosina 2017 ja 2018

Taulukko 4.1.4. Kotitalouksien tulojen kehitys kahden aikuisen kotitalouksissa suhteessa hintoihin 2017–2021 (2017=100) sekä suhteessa keskipalkkaan 2020 ja 2021 (%) asumiskustannusten jälkeen, ilman toimeentulotukea. Asumisoletus: vuokra-asunto keskisuudessa kaupungissa.

Kotitaloustyyppi	Elämäntilanne	Suhteessa hintojen kehitykseen (2017=100)					Keskipalkkaan (%)	
		2017	2018	2019	2020	2021	2020	2021
Pari	Työmarkkinatuki	100	98	98	101	100	21	21
	– aktiivimallin alentama *	100	95	95	101	100	21	21
	Takuueläke	100	100	100	107	107	34	34
	Vähimm. SV-päiväraha	100	101	109	113	112	21	21
	Opintotuki	100	99	98	97	96	41	40
	– ilman opintolainaa	100	97	97	96	94	9	8
	Työttömän ansiopäiväraha	100	101	101	103	104	28	28
	– aktiivimallin alentama *	100	97	98	103	104	28	28
	Työeläke	100	99	99	101	100	57	56
	Pieni palkka	100	101	103	105	107	53	53
	Keskipalkka	100	101	102	103	105	100	100
2 huoltajaa, 2 lasta	Työmarkkinatuki	100	99	98	100	100	33	33
	– aktiivimallin alentama *	100	96	96	100	100	33	33
	Takuueläke	100	100	100	104	103	41	40
	Vähimm. SV-päiväraha	100	101	106	109	108	30	29
	Opintotuki	100	107	106	108	107	51	50
	– ilman opintolainaa	100	127	125	135	133	18	18
	Kotihoidon tuki	100	98	98	99	99	30	30
	Työttömän ansiopäiväraha	100	99	99	101	101	40	40
	– aktiivimallin alentama *	100	97	97	101	101	40	40
	Työeläke	100	98	99	100	99	59	58
	Pieni palkka	100	100	100	102	102	59	58
Keskipalkka	100	100	102	103	104	100	100	

* aktiivimalli käytössä vuosina 2017 ja 2018

4.2 Laskennallisen toimeentulotuen kehitys esimerkkikotitalouksissa

Taulukossa 4.2.1 on esitetty esimerkkilaskelmien perusturvan varassa olevien kotitalouksien laskennallisen toimeentulotuen määrä keskiarvossa kaupungissa vuodesta 2017 vuoteen 2021 vuoden 2021 hintatasossa. Keskipalkkaiset, pienipalkkaiset, työeläkettä saavat sekä pieneltä palkalta ansiosidonnaiselle työttömyys-turvalle jääneet eivät ole olleet esimerkkilaskelmien mukaan laskennallisesti oikeutettuja toimeentulotukeen minään tarkasteluvuonna. Opintotukea saavien toimeentulotukilaskelmissa huomioidaan myös opintolaina, jonka korotus vuonna 2017 poisti opiskelijoilta laskennallisen oikeuden toimeentulotukeen. Vähimmäismääraisten sairaus- ja vanhempainpäivärahojen korotus vähensi niiden saajien laskennallista oikeutta toimeentulotukeen vuonna 2019.

Vuoden 2020 loppupuolella myönnetyn epidemiorvauksen mukaiset laskennalliset euromäärät on esitetty liitetaulukossa 5.

Taulukko 4.2.1. Laskennallisen toimeentulotuen määrä (€/kk) esimerkkikotitalouksissa vuosina 2017–2021 vuoden 2021 hintatasossa.

Kotitaloustyyppi	Elämäntilanne	2017	2018	2019	2020	2021
Yksinasuva	Työmarkkinatuki	89	97	99	82	85
	– aktiivimallin alentama *	89	122	123	82	85
	Takuueläke	0	0	0	0	0
	Vähimm. SV-päiväraha	169	158	99	83	85
1 huoltaja, 1 lapsi	Työmarkkinatuki	124	139	143	132	138
	– aktiivimallin alentama *	124	168	171	132	138
	Takuueläke	16	9	8	0	0
	Vähimm. SV-päiväraha	291	287	228	218	222
	Perhe-eläke	180	188	197	213	218
	Kotihoidon tuki	348	361	362	368	371
Pari	Työmarkkinatuki	0	11	13	0	0
	– aktiivimallin alentama *	0	39	40	0	0
	Takuueläke	0	0	0	0	0
	Vähimm. SV-päiväraha	88	79	13	0	0
2 huoltajaa, 2 lasta	Työmarkkinatuki	131	145	155	135	133
	– aktiivimallin alentama *	131	178	188	135	133
	Takuueläke	0	0	0	0	0
	Vähimm. SV-päiväraha	365	353	292	273	270
	Opintotuki	0	0	0	0	0
	Kotihoidon tuki	243	261	270	259	256

* aktiivimalli käytössä vuosina 2017 ja 2018

5 Perusturvaa saavien kotitalouksien määrä ja asema tulonjaossa

Tässä luvussa kuvataan perusturvan varassa elävissä kotitalouksissa asuvien henkilöiden määrän kehitystä sekä näiden kuntien pääasiallisia tulonlähteitä. Lisäksi tarkastellaan eri etuuksien kohdentumista henkilöille eri tuloluokissa. Tarkastelut perustuvat koko asuntoväestöä kuvaavaan Tulonjaon kokonaistilastoon (Tilastokeskus 2021).

Kotitalouden tulkitaan elävän perusturvan varassa silloin, kun perusturvaetuudet, asumistuet ja toimeentulotuki muodostavat yli puolet kyseisen kotitalouden bruttotuloista¹. Seuraavissa tarkasteluissa kokonaan perusturvan varassa elävällä kotitaloudella tarkoitetaan kotitaloutta, jonka bruttotuloista yli 90 prosenttia koostuu perusturvaetuuksista ja toimeentulotuesta.

Taulukossa 5.1 on esitetty perusturvan varassa olevissa kotitalouksissa asuvien henkilöiden määrä ja osuus asuntoväestöstä vuosina 2005–2019. Vuonna 2018 yhdeksän prosenttia asuntokuntaväestöstä asui kotitalouksissa, jonka bruttotuloista yli puolet koostui perusturvaetuuksista. Kokonaan perusturvan varassa elävissä kotitalouksissa asui 235 miljoonaa henkilöä. Perusturvan varassa elävissä kotitalouksissa asuvien henkilöiden osuus oli vähentynyt 0,2 prosenttiyksikköä vuodesta 2018 ja kokonaan perusturvan varassa elävien 0,1 prosenttiyksikköä. Nämä osuudet ovat olleet laskussa vuodesta 2016 alkaen, on kuitenkin huomattava että vuodesta 2005 kokonaan perusturvan varassa elävissä kotitalouksissa asuvien osuus oli kasvanut lähes prosenttiyksikön.

Pitkittyneesti, vähintään neljää vuotta yhtäjaksoisesti kokonaan perusturvan varassa elävissä kotitalouksissa asui 1,8 prosenttia asuntoväestöstä. Heidän osuutensa oli kasvanut 14 vuodessa 0,6 prosenttiyksikköä, mutta osuus on pysynyt samana jo useamman vuoden ajan.

Taulukko 5.1. Perusturvan varassa elävien henkilöiden määrä ja osuus koko asuntoväestöstä vuosina 2005, 2010 ja 2015–2019 (henkilöiden lukumäärä, 1 000 henkilöä).

	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Koko asuntoväestö	5 154	5 265	5 364	5 377	5 386	5 391	5 399
Perusturvan osuus yli puolet bruttotuloista	471	463	507	516	512	498	484
- % koko asuntoväestöstä	9,1	8,8	9,5	9,6	9,5	9,2	9,0
Kokonaan perusturvan varassa	182	195	243	250	250	243	235
- % koko asuntoväestöstä	3,5	3,7	4,5	4,7	4,6	4,5	4,4
Pitkittyneesti kokonaan perusturvan varassa	62	61	90	96	97	98	99
- % koko asuntoväestöstä	1,2	1,2	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8

Huom. Kokonaan perusturvan varassa tarkoittaa sitä että kotitalouden bruttotuloista yli 90 prosenttia koostuu perusturvaetuuksista ja toimeentulotuesta. Pitkittyneesti perusturvan varassa tarkoittaa vähintään neljää vuotta yhtäjaksoisesti. Perusturva sisältää tässä myös ansiosidonnaiset sv-päivärahat.

Lähde: Tilastokeskus, Tulonjakotilasto.

¹ Perusturvaetuuksiin on luettu työttömyysturvan peruspäiväraha ja työmarkkinatuki, sairaus- ja vanhempainpäivärahat, kotihoiton tuki, elatustuki, lapsilisät, kansaneläkkeenä maksetut vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeet, takuueläkkeet, kuntoutusraha, vammaistuet, asumistuet, toimeentulotuki, opintoraha sekä eräitä muita sosiaaliavustuksia (mm. sotilasavustukset). Etuudet on määritelty tulonjakotilastojen tuloluokituksen pohjalta aineiston sallimalla tarkkuudella. Aineiston rajoitteista johtuen myös ansiosidonnaiset sairaus- ja vanhempainpäivärahat sisältyvät tässä perusturvaetuuksiin.

Kokonaan perusturvan varassa elävistä yli 18-vuotiaista henkilöistä lähes puolet asui vuonna 2019 kotitalouksissa, joiden pääasiallinen tulonlähde on työttömyysetuus, kuten taulukosta 5.2 nähdään. Edellisestä vuodesta heidän osuutensa oli laskenut noin prosenttiyksikön verran, mutta vuodesta 2005 kasvanut noin neljä prosenttiyksikköä. Hieman yli neljännes kokonaan perusturvan varassa olevista asui kotitaloudessa jonka tulot olivat pääasiassa sairaus- ja työkyvyttömyysetuuksia. Vuodesta 2005 muutosta oli noin 3,5 prosenttiyksikköä ylöspäin ja edellisvuoteen verrattunakin 1,6. Vanhuuseläkkeen varassa olevissa kotitalouksissa elävien osuus on taas hienoisessa nousussa, mutta kuitenkin selvästi pienempi kuin vuonna 2005. Perhevustuksien varassa olevissa kotitalouksissa elävien henkilöiden osuus on tasaisessa laskussa edelleen

Taulukko 5.2. Kokonaan perusturvan varassa elävien yli 18-vuotiaiden henkilöiden jakauma kotitalouden pääasiallisen tulonlähteen mukaan vuosina 2005, 2010 ja 2015–2019. (%)

	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Molemmat sukupuolet							
Vanhuuseläke (kansaneläke)	7,7	5,3	5,3	5,4	5,5	5,7	5,9
Peruspäiväraha ja työmarkkinatuki	44,8	40,0	49,9	50,6	51,6	49,6	48,4
Perhevustukset	11,2	11,6	9,3	8,9	8,8	8,6	8,2
Sairaus- ja työkyvyttömyys	23,3	29,1	24,3	24,3	23,9	25,2	26,8
Muut tulonsiirrot	13,0	13,9	11,1	10,9	10,3	10,9	10,7
Tulonsiirrot yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Henkilöitä yhteensä (lkm)	137 989	151 305	188 223	193 840	192 708	188 166	183 365
Miehet							
Vanhuuseläke (kansaneläke)	3,5	2,6	3,1	3,2	3,4	3,7	3,9
Peruspäiväraha ja työmarkkinatuki	52,6	45,5	54,4	55,1	56,7	54,7	53,4
Perhevustukset	5,2	5,4	4,0	3,8	3,6	3,4	3,2
Sairaus- ja työkyvyttömyys	26,1	32,7	27,2	26,8	26,1	27,4	28,9
Muut tulonsiirrot	12,6	13,9	11,3	11,1	10,2	10,8	10,6
Tulonsiirrot yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Miehiä yhteensä (lkm)	68 399	80 479	103 160	106 801	105 807	103 546	101 456
Naiset							
Vanhuuseläke (kansaneläke)	11,8	8,5	8,0	8,0	7,9	8,2	8,4
Peruspäiväraha ja työmarkkinatuki	37,1	33,9	44,5	45,0	45,3	43,3	42,3
Perhevustukset	17,1	18,7	15,8	15,1	15,0	14,9	14,4
Sairaus- ja työkyvyttömyys	20,6	25,0	20,9	21,1	21,2	22,5	24,1
Muut tulonsiirrot	13,4	14,0	10,9	10,8	10,5	11,1	10,7
Tulonsiirrot yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Naisia yhteensä (lkm)	69 590	70 826	85 063	87 039	86 901	84 620	81 909

Lähde: Tilastokeskus, Tulonjakotilasto

Sukupuolittain tarkasteltaessa miehistä (53,4 %) elää selvästi suurempi osuus työttömyysetuuksien varassa olevissa kotitalouksissa kuin naisista (42,3 %). Sama tilanne on sairaus- ja työkyvyttömyysetuuksien suhteen. Vuosien mittaan ero on kuitenkin pienentynyt. Perheavustusten suhteen sen sijaan tilanne on päinvastainen: naisista huomattavasti suurempi osuus (14,4 %) kuin miehistä (3,2 %) asuu kotitalouksissa, jonka pääasiallinen tulonlähde ovat perhe-etuudet. Näiden etuuksien suhteen molempien sukupuolien osuudet ovat laskeneet vuodesta 2005. Vanhuuseläkkeen varassa olevissa kotitalouksissa naisia asuu samoin miehiä suurempi osuus.

Perusturvan varassa elävien henkilöiden käytettävissä olevien tulojen suhde koko väestön mediaanituloihin on hieman yli 50 prosenttia, kuten taulukosta 5.3. nähdään. Jos verrataan vuosien 2005 ja 2019 tilanteita, huomataan että kokonaan perusturvan varassa olevien mediaanitulojen osuus koko väestön mediaanitulojen osuudesta kasvanut noin kolme prosenttiyksikköä.

Taulukko 5.3. Perusturvan varassa elävien käytettävissä olevien tulojen suhde väestön mediaanituloon kulutusyksikköä kohden vuoden 2019 rahassa. (%)

	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Koko asuntoväestö (€/v, 2018 hintatasossa)	22 321	24 771	24 852	25 094	25 387	25 721	26 104
Perusturvan osuus yli puolet bruttotuloista	52	51	54	54	54	54	53
Perusturvan osuus yli 90 % bruttotuloista	48	47	52	51	52	51	51
Pitkittyneesti perusturvan osuus yli 90 %	50	50	55	55	54	53	53

Huom. Pitkittyneesti perusturvan varassa tarkoittaa vähintään neljää vuotta yhtäjaksoisesti. Perusturva sisältää tässä myös ansiosidonnaiset sv-päivärahat

Huom. 2. Tulonimikkeistöön tehtyjen muutosten vuoksi vuosien 1995–2009 ja 2010- tiedot eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia

Lähde: Tilastokeskus, Tulonjakotilasto.

Perusturvaetuuksia saadaan kaikissa tulokymmenyksissä, kuten taulukosta 5.4 havaitaan. Perhe-etuudet, kuten lapsilisä, vanhempainpäivä ja kotihoidon tuki, jakautuvat melko tasaisesti eri tulokymmenyksiin. Elatustuki kuitenkin painottuu alempiin kymmenyksiin, sillä yli puolet elatustukea saavista kuuluu kolmeen alimpaan tulokymmenykseen. Myös sairauspäivärahan, työeläkkeen ja ansiosidonnaisten työttömyyspäivärahojen saajia on melko tasaisesti kaikissa tulokymmenyksissä.

Muiden etuuksien saajat ovat jakautuneet epätasaisemmin eri tuloluokkiin. Erityisesti toimeentulotuen, asumistukien ja työmarkkinatuen sekä Kelan eläkkeiden saajista merkittävä osuus kuuluu alempiin tuloluokkiin. Eläkkeensaajien asumistuen saajista lähes kolme neljästä kuuluu kahteen alimpaan tulokymmenykseen, ja takueläkeläisistä, työmarkkinatuen ja yleisen asumistuen saajistakin kolme viidestä. Kelan vanhuuseläkkeen tai työkyvyttömyyseläkkeen saajista suurin osa, yli puolet, kuuluu kahteen alimpaan tulokymmenykseen.

Opintorahan saajista lähes kolmannes kuuluu alimpaan tulokymmenykseen, mutta heitä on myös ylemissä tulokymmenyksissä jonkin verran.

Toimeentulotuen saajista kaksi viidestä kuuluu alimpaan tulokymmenykseen, ja kahteen alimpaan tulokymmenykseen kuuluu yhteensä kaksi kolmesta toimeentulotuen saajasta. Muutama prosentti toimeentulotuen saajista kuuluu ylimpiin tulokymmenyksiin, mikä johtuu todennäköisesti kotitalouden määrittelyeroista toimeentulotuessa ja tulokylmennyksen määräytymisessä. Tulokymmenys muodostetaan jakamalla asuntokunnan tulot kulutusyksiköillä, jolloin jokaiselle jäsenelle tulee sama ekvivalentti tulo. Tämän jälkeen henkilöt laitetaan tulojen mukaan järjestykseen ja jaetaan kymmeneen yhtä suureen ryhmään. Asuntokunnan jäsenten henkilökohtaiset tulot voivat siis olla keskenään hyvinkin erisuuruiset, mutta he kuuluvat siitä huolimatta samaan tulokymmenykseen. Esimerkkinä tästä on tuloton 18 vuotta täyttänyt nuori aikuinen, joka asuu hyvätuloisten vanhempiansa kanssa. Toimeentulotuessa edellä mainittu nuori aikuinen muodostaa oman kotitaloutensa ja on mahdollisesti oikeutettu toimeentulotukeen siitä huolimatta, että asuu lapsuudenkodissaan.

Taulukko 5.4. Etuuksien saajien osuus tulokymmenyksittäin kaikista tulolajia saaneista asunnokunnista 2018. (%)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Yht.
Kelan vanhuuseläkkeet	23,9	23,6	15,4	10,8	7,6	5,6	4,3	3,3	2,8	2,9	100,0
Kelan työkyvyttömyyseläkkeet	25,4	27,8	12,9	8,4	6,7	5,6	4,5	3,7	2,9	2,2	100,0
Kelan perhe-eläkkeet	16,6	11,7	11,3	10,8	9,8	9,6	9,0	8,1	7,1	6,0	100,0
Takuueläke	36,0	25,9	11,2	7,3	5,4	4,1	3,1	2,7	2,2	2,2	100,0
Työmarkkinatuki	36,0	21,6	12,7	8,8	6,3	4,8	3,8	2,7	2,0	1,3	100,0
Peruspäiväraha	18,5	19,1	17,6	12,9	9,4	7,3	6,0	4,3	3,1	1,9	100,0
Toimeentulotuki	41,3	27,3	13,7	7,3	4,1	2,6	1,7	1,1	0,7	0,3	100,0
Yleinen asumistuki	39,8	21,2	14,8	9,1	5,2	3,3	2,4	1,8	1,3	1,0	100,0
Eläkkeensaajien asumistuki	29,3	44,8	16,5	4,2	1,9	1,2	0,8	0,6	0,4	0,2	100,0
Opintotuen asumislisä	15,2	7,8	8,0	8,4	8,7	9,3	10,5	11,0	11,3	9,9	100,0
Opintoraha	30,0	13,2	11,7	9,2	7,8	6,9	6,4	5,8	5,1	3,9	100,0
Opintotuet	29,8	13,2	11,6	9,3	7,8	6,9	6,5	5,8	5,2	3,9	100,0
Vanhempainpäiväraha	9,7	11,6	12,0	12,5	12,3	11,5	10,0	8,5	6,8	5,1	100,0
Kotihoidon tuet	10,1	12,8	12,5	12,6	12,1	11,0	9,7	8,1	6,3	4,6	100,0
Lapsilisä	6,9	9,3	10,5	11,0	11,2	11,5	11,4	10,4	9,2	8,6	100,0
Elatustuki	13,5	20,0	19,2	15,0	10,3	7,4	5,7	4,2	2,8	1,8	100,0
Sairauspäiväraha	12,2	10,6	10,1	10,1	10,1	10,0	9,9	9,9	9,3	7,9	100,0
Työeläkkeet	11,2	17,5	14,5	11,4	9,7	8,4	7,4	6,7	6,3	6,8	100,0
Ansiosidonn. työttömyysturva	13,9	12,7	12,1	11,3	10,4	9,8	9,3	8,6	7,2	4,7	100,0

Lähde: Tilastokeskus, Tulonjakotilasto

6 Yhteenveto

Vuoden 2020 lainvalmistelua leimasi koronaepidemia. Tämä näkyy hyvin myös sosiaaliturvalainsäädäntöön tehdyissä muutoksissa. Koronaepidemia yhdessä sen hillitsemiseen tähtäävien toimenpiteiden kanssa heijastui kansantalouteen ja työttömyyteen. Kesken vuotta tehtiinkin lukuisia muutoksia erityisesti työttömyysturvaan. Työmarkkinatuen kattavuutta laajennettiin yrittäjille. Toimeentulotuen epidemiakorvaukselle parannettiin kaikista pienituloisimpien tilannetta. Näillä muutoksilla pyrittiin parantamaan epidemiasta kärsineiden kotitalouksien tilannetta. Osaa muutoksista jatkettiin vuodelle 2021, mutta sosiaaliturvalainsäädännön pysyvät muutokset olivat hyvin vähäisiä. Vuoden 2021 talousarvion muutokset olivat käytännössä indeksikorotuksia. Indeksikorotusten merkitys on lyhyellä aikavälillä pieni, mutta indeksiin sitomattomien etuuksien ostovoima alenee vuosi vuodelta tasaisesti, kuten lapsilisästä huomataan.

Takuueläke on euromääräisesti selkeästi korkein perusturvaetus (n. 838 €/kk) myös vuonna 2021. Eläkkeen suhteellisen korkeaa tasoa on perusteltu sillä, että eläke on pitkäaikainen tuen muoto. Takuueläke on veronalaista tuloa, mutta eläketulovähennyksen ansiosta siitä ei käytännössä makseta veroa. Työttömyysturvan peruspäiväraha ja työmarkkinatuki sekä vähimmäismääräiset sairaus- ja vanhempainpäivärahat ovat ennen verojakin tasoltaan matalampia (n. 726 €/kk) ja verojen jälkeen, nettotulona (n. 618 €/kk) ero on entistä suurempi. Viimesijaisena ja tarveharkintaisena taloudellisena tukena toimeentulotuki on verotonta. Se on ensisijaisia, syyperusteisia etuuksia tasoltaan matalampi (perusosa n. 504 €/kk), mutta asumismenojen takia monet perusturvan saajat ovat oikeutettuja siihen.

Esimerkkilaskelmat laadittiin SISU-mikrosimulointimallia hyödyntäen eri elämäntilanteissa oleville kotitalouksille. Asumiskustannusten oletettiin olevan keskiarvoisessa kaupungissa sijaitsevan kerrostaloasunnon keskimääräisen vuokran suuruiset. Asumiskustannuksissa huomioitiin kotitalouden jäsenten määrä, mutta ei elämäntilannetta. Toisin sanoen yksinasuvan opiskelijan asumiskustannukset oletettiin samoiksi kuin yksinasuvan keskituloisen palkansaajan. Toimeentulotukilaskelmassa oletettiin lisäksi, että asumiskustannukset huomioidaan täysimääräisinä. Laskennalliseen toimeentulotukeen vaikuttaa ensisijaisen tason lisäksi asumisen tuen määrä: eläkkeensaajan korkeampi asumistuki vähentää osaltaan toimeentulotuen tarvetta. Lisäksi voidaan havaita työttömyysturvan lapsikorotuksen merkitys: sairaus- ja vanhempainpäivärahassa ei ole erillistä lapsikorotusta, jonka vuoksi laskennallisen toimeentulotuen osuus on näitä etuuksia saavissa esimerkkilaskelmien lapsiperheissä huomattavasti suurempi kuin työttömissä kotitalouksissa.

Esimerkkikotitalouksien tulojen kehitystä tarkasteltiin myös suhteessa hintoihin ja keskipalkkoihin vuosina 2017–2021. Toimeentulotuen erilliskorotuksilla pyrittiin pitämään kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tulotaso ennallaan myös silloin kun indeksikorotukset jätettiin tekemättä vuosina 2017–2019. Tämä näkyy kun tarkastellaan käytettävissä olevien tulojen kehitystä toimeentulotuki mukaan lukien. Ilman toimeentulotukea tarkastellessa huomataan selvemmin ensisijaisiin etuuksiin tehtyjen tasokorotusten vaikutus. Erityisesti yksinasuvalla vähimmäismääräisen sairauspäivärahan korotus vuonna 2019 nosti tulotasoa huomattavasti (18 %-yks.), mutta myös muilla kotitalous tyypeillä korotus oli selvä. Lähes kaikissa laskelmien esimerkkikotitalouksissa käytettävissä olevien tulojen osuus vastaavaan keskipalkkaisen kotitalouden tuloihin nähden on pientynyt tai pysynyt ennallaan.

Esimerkkilaskelmien mukaan keskipalkkaiset, pienipalkkaiset, työeläkettä saaneet, pieneltä palkalta ansiosidonnaiselle työttömyysturvalle jääneet ja takuueläkeläiset eivät ole laskennallisesti oikeutettuja toimeentulotukeen. Myöskään opintotukea saavat eivät ole laskennallisesti oikeutettuja toimeentulotukeen. Huonommassa asemassa ovat työttömän perusturvaa, vähimmäismääräistä sairaus- tai vanhempainpäivärahaa saavat, perhe-eläkettä sekä kotihoidon tukea saavat, joille laskennallinen oikeus syntyy. Näistä kotihoidon tukea ja perhe-eläkettä saavien kotitalouksien laskennallisen toimeentulotuen tarve on kasvanut tasaisesti vaikkakin hitaasti vuodesta 2017. Laskennallisen toimeentulotuen määrään vaikuttavat olennaisesti asumiskustannusoletukset. Tämän työpaperin tuloksia ei tule verrata edellisen työpaperin tuloksiin, sillä asumiskustannusoletukset poikkeavat toisistaan.

Kokonaan perusturvan varassa elävien (perusturvan osuus yli 90 % bruttotuloista) henkilöiden määrän kasvu taittui vuonna 2016, jolloin heitä oli 250 000 (4,7 % väestöstä). Vuonna 2019 heidän määränsä oli 235 000 (4,4 % väestöstä). Kokonaan perusturvan varassa olevista henkilöistä noin puolet asuu kotitalouksissa joiden pääasiallinen tulonlähde oli työttömyysetuus, miehistä suurempi osuus (53 %) kuin naisista (43 %). Perhe-etuuksien suhteen tilanne on toinen, perusturvan varassa olevista naisista huomattavasti suurempi osuus (14 %) kuin miehistä (3 %) asui kotitaloudessa, jonka pääasiallinen tulonlähde oli perhe-etuus. Samoin talouksissa, joissa vanhuuseläke oli pääasiallinen tulonlähde, asui naisista kaksinkertainen osuus miehiin verrattuna (8 % naisista ja 4 % miehistä).

Tässä työpaperissa on keskitytty varsin yksinkertaisiin perusturvatilanteisiin ja tiukasti määriteltyihin esimerkkikotitalouksiin. Todellisuudessa elämäntilanteita on lähes yhtä monta kuin etuudensaajia. Yksinkertaiset ja standardoidut kotitaloustyypit ovat kuitenkin välttämättömiä, kun sosiaaliturvan tasoa halutaan seurata luotettavasti ajassa. THL:n interaktiivinen Tulolaskuri (<https://thl.fi/tulolaskuri>) tarjoaa käyttäjälle mahdollisuuden tehdä laskelmia hyvin erilaisissa perhetyypeissä ja elämäntilanteissa.

Lähteet

- Mukkila, Susanna & Saikkonen, Paula (2020) Vuoden 2020 talousarvion vaikutukset perusturvaan. Työpaperi 16/2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-487-5>
- Osallistava ja osaava suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019. Valtioneuvoston julkaisuja 2019:31. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-808-3>
- Perusturvan riittävyyden III arviointiryhmä (2019) Perusturvan riittävyyden arviointiraportti 2015–2019. Työpaperi 6/2019. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-296-3>
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2021) Työttömyysturvapoikkeuksia jatketaan 30.6.2021 asti. Tiedote 79/2021.
<https://stm.fi/-/tyottomyysturvapoikkeuksia-jatketaan-30.6.2021-asti>
- SK 704/1975. Laki lapsen elatuksesta.
- SK 796/1992. Lapsilisälaki.
- SK 65/1994. Opintotukilaki.
- SK 1128/1996. Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta.
- SK 1412/1997. Laki toimeentulotuesta.
- SK 1290/2002. Työttömyysturvalaki.
- SK 644/2003 Laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta.
- SK 1224/2004. Sairausvakuutuslaki.
- SK 1218/2005 Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta.
- SK 395/2006. Työntekijän eläkelaki.
- SK 568/2007. Kansaneläkelaki.
- SK 571/2007. Laki eläkkeensaajan asumistuesta
- SK. 580/2008. Elatustukilaki.
- SK 1064/2010 Laki kansaneläkeindeksistä annetun lain muuttamisesta
- SK 703/2010. Laki takuueläkkeestä.
- SK 938/2014 Laki yleisestä asumistuesta.
- SK 252/2015 Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta
- SK 815/2015. Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta.
- SK 816/2015. Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta
- SK 1350/2015 Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta
- SK 1402/2015 Laki opintotukilain muuttamisesta
- SK 1451/2015 Laki takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n muuttamisesta
- SK 1452/2015 Laki vammaisetuksista annetun lain muuttamisesta
- SK 1517/2015 Laki toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta
- SK 1661/2015 Laki lapsilisälain muuttamisesta
- SK 1655/2015 Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta
- SK 1656/2015 Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta
- SK 1658/2015 Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta
- SK 1064/2010. Laki kansaneläkeindeksistä annetun lain muuttamisesta.
- SK 1672/2015 Lakiyleisestä asumistuesta annetun lain 16 ja 51 §:n muuttamisesta.
- SK 1673/2015 Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 54§:n väliaikaisesta muuttamisesta.
- SK 925/2016. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta.
- SK 1082/2016. Laki kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2017 indeksitarkistuksista.
- SK 1083/2016. Laki kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta.
- SK 1084/2016. Laki toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta.
- SK 1086/2016. Laki lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta.
- SK 1107/2016. Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta.
- SK 1111/2016. Laki lastensuojelulain 25 §:n muuttamisesta.
- SK 1344/2016. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta.
- SK 1531/2016. Eläketukilaki.
- SK 4/2017. Laki opintotukilain muuttamisesta.
- SK 69/2016. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta.
- SK 106/2016. Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 6 a §:n muuttamisesta
- SK 1081/2016. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta
- SK 1103/2016. Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 54 §:n muuttamisesta.
- SK 1343/2016. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta.
- SK 1533/2016. Laki yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta.
- SK 4/2017. Laki opintotukilain muuttamisesta.
- SK 6/2017. Laki sairausvakuutuslain 1 ja 9 luvun muuttamisesta.
- SK 10/2017. Laki kansaneläkelain 5 §:n muuttamisesta.
- SK 481/2017. Laki opintotukilain muuttamisesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta.
- SK 479/2017. Laki yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta.
- SK 480/2017. Laki yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain 29 ja 41 §:n muuttamisesta.
- SK 773/ 2017. Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta.
- SK 960/2017. Laki opintotukilain muuttamisesta.
- SK 981/2017. Laki kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2018 indeksitarkistuksista.
- SK 982/2017. Laki kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta.
- SK 983/2017. Laki toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta.
- SK 988/2017. Laki takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n muuttamisesta.
- SK 989/2017. Laki vammaisetuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta.
- SK 990/2017. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja

- kuntoutusrahaetuksista annetun lain 35 ja 70 §:n muuttamisesta.
- SK 1135/2017. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta.
- SK 1142/2017. Laki lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta.
- SK 1143/2017. Laki yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta.
- SK 1155/2017. Valtioneuvoston asetus äitiysavustuksesta ja adoptiotuesta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta.
- SK 1135/2017. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta.
- SK 1138/2017. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta.
- SK 1144/2017. Laki sairausvakuutuslain 4 luvun väliaikaisesta muuttamisesta.
- SK 1169/2018. Laki opintotukilain muuttamisesta.
- SK 1170/2018. Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta.
- SK 1172/2018. Laki toimeentulotuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta.
- SK 1173/2018. Laki opintotukilain 17 ja 19 §:n muuttamisesta.
- SK 1315/2018. Laki kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuukseen indeksitarkistuksista vuonna 2019
- SK 1316/2018. Laki kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta.
- SK 1317/2018. Laki toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta.
- SK 1319/2018. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta.
- SK 1320/2018. Laki takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n muuttamisesta.
- SK 1323/2018. Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 51 §:n muuttamisesta.
- SK 535/2019. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta.
- SK 1213/2019. Laki opintotukilain muuttamisesta.
- SK 1216/2019. Laki sairausvakuutuslain 11 luvun 10 §:n muuttamisesta.
- SK 1227/2019. Laki takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n muuttamisesta.
- SK 1229/2019. Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta
- SK 172/2020. Laki työttömyysturvalain 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta.
- SK 192/2020. Laki työttömyysturvalain 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta.
- SK 195/2020. Laki työntekijän eläkelain mukaisen vakuutusmaksun tilapäisestä alentamisesta vuonna 2020.
- SK 214/2020. Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta.
- SK 283/2020. Valtioneuvoston asetus työttömyysetuutta määrittäessä huomioon otettavasta tulosta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 ja 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.
- SK 315/2020. Laki väliaikaisista poikkeuksista työttömyysturvalakiin covid-19-epidemian vuoksi.
- SK 429/2020. Laki väliaikaisista poikkeuksista työttömyysturvalakiin covid-19-epidemian vuoksi annetun lain muuttamisesta.
- SK 494/2020. Laki työttömyysturvalain 11 luvun 4 b ja 4 c §:n muuttamisesta.
- SK 501/2020. Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.
- SK 502/2020. Laki työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.
- SK 503/2020. Laki työttömyysetuukset rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.
- SK 687/2020. Laki väliaikaisesta epidemiakorvauksesta.
- SK 688/2020. Laki toimeentulotuesta annetun lain 11 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.
- SK 689/2020. Laki tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.
- SK 715/2020. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus palkkaker-toimesta vuodelle 2021.
- SK 716/2020. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus työeläkeindeksistä vuodelle 2021.
- SK 725/2020 Laki väliaikaisista poikkeuksista työttömyysturvalakiin covid-19-epidemian vuoksi annetun lain 4 §:n muuttamisesta.
- SK 808/2020. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus työntekijän työeläkevakuutusmaksuprosenteista vuonna 2021.
- SK 819/2020. Valtioneuvoston asetus sairausvakuutusmaksujen maksuprosenteista vuonna 2021.
- SK 820/2020. Valtioneuvoston asetus eläkkeensaajan asumistuen määrätymisperusteista vuonna 2021.
- SK 1023/2020. Laki väliaikaisista poikkeuksista työttömyysturvalakiin covid-19-epidemian vuoksi annetun lain 4 §:n muuttamisesta.
- SK 1045/2020. Laki opintotukilain muuttamisesta
- SK 1052/2020. Laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta.
- SK 1201/2020. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta.
- SK 1204/2020. Laki vuoden 2021 tuloveroasteikosta.
- SK 1222/2020. Laki opintotukilain muuttamisesta.
- SK 1243/2020. Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 13 ja 17 §:n muuttamisesta.
- SK 1270/2020. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.
- Tilastokeskus (2021). Tulonjakotilasto.
StatFin-tilastotietokanta.
- Valtionvarainministeriö (2020) Taloudellinen katsaus. Talvi 2020. Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2020:85
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-714-2>

Liitteet

Liitetaulukko 1. Kotitalouksien tulojen kehitys yhden aikuisen kotitalouksissa suhteessa hintoihin 2017–2021 (2017=100) sekä suhteessa keskipalkkoihin 2020 ja 2021 (%) ennen asumiskustannuksia, toimeentulotuki huomioiden. Asumisoletus: vuokra-asunto keskiuudessa kaupungissa.

Kotitaloustyyppi	Elämäntilanne	Suhteessa hintojen kehitykseen (2017=100)					Keskipalkkaan (%)	
		2017	2018	2019	2020	2021	2020	2021
Yksinasuva	Työmarkkinatuki	100	100	100	101	101	44	43
	– aktiivimallin alentama *	100	100	100	101	101	44	43
	Takuueläke	100	100	100	105	104	52	51
	Vähimm. SV-päiväraha	100	100	100	101	101	44	43
	Opintotuki	100	99	98	98	98	52	51
	– ilman opintolainaa	100	99	99	99	99	25	24
	Työttömän ansiopäiväraha	100	100	100	102	102	46	46
	– aktiivimallin alentama *	100	98	99	102	102	46	46
	Työeläke	100	99	99	101	101	64	63
	Pieni palkka	100	100	101	102	102	65	64
Keskipalkka	100	101	102	103	104	100	100	
1 huoltaja, 1 lapsi	Työmarkkinatuki	100	100	100	102	102	61	60
	– aktiivimallin alentama *	100	100	100	102	102	61	60
	Takuueläke	100	100	100	104	103	62	61
	Vähimm. SV-päiväraha	100	100	100	102	102	61	60
	Perhe-eläke	100	100	100	102	102	61	60
	Opintotuki	100	104	103	106	105	68	66
	– ilman opintolainaa	100	107	107	111	110	43	42
	Kotihoidon tuki	100	100	100	102	102	61	60
	Työttömän ansiopäiväraha	100	100	100	102	101	63	62
	– aktiivimallin alentama *	100	98	98	102	101	63	62
	Työeläke	100	99	99	101	100	75	74
	Pieni palkka	100	100	100	102	102	77	77
Keskipalkka	100	100	101	103	104	100	100	

* Aktiivimalli käytössä vuosina 2017 ja 2018

Liitetaulukko 2. Kotitalouksien tulojen kehitys kahden aikuisen kotitalouksissa suhteessa hintoihin 2017–2020 (2017=100) sekä suhteessa keskipalkkoihin 2020 ja 2021 (%) ennen asumiskustannuksia, toimeentulotuki huomioiden. Asumisoletus: vuokra-asunto keskisuuressa kaupungissa.

Kotitaloustyyppi	Elämäntilanne	Suhteessa hintojen kehitykseen (2017=100)					Keskipalkkaan (%)	
		2017	2018	2019	2020	2021	2020	2021
Pari	Työmarkkinatuki	100	100	100	101	101	32	31
	– aktiivimallin alentama *	100	100	100	101	101	32	31
	Takuueläke	100	100	100	105	105	43	42
	Vähimm. SV-päiväraha	100	100	100	101	101	32	31
	Opintotuki	100	99	98	98	97	49	48
	– ilman opintolainaa	100	99	99	99	98	21	20
	Työttömän ansiopäiväraha	100	100	101	102	103	38	38
	– aktiivimallin alentama *	100	98	99	102	103	38	38
	Työeläke	100	99	100	101	100	63	62
	Pieni palkka	100	101	102	104	105	59	59
	Keskipalkka	100	101	102	103	104	100	100
2 huoltajaa, 2 lasta	Työmarkkinatuki	100	100	100	100	100	48	47
	– aktiivimallin alentama *	100	100	100	100	100	48	47
	Takuueläke	100	100	100	103	102	51	51
	Vähimm. SV-päiväraha	100	100	100	100	100	48	47
	Opintotuki	100	105	104	106	105	59	58
	– ilman opintolainaa	100	110	109	114	113	33	32
	Kotihoidon tuki	100	100	100	100	100	48	47
	Työttömän ansiopäiväraha	100	99	99	101	101	51	50
	– aktiivimallin alentama *	100	98	98	101	101	51	50
	Työeläke	100	99	99	100	99	66	65
	Pieni palkka	100	100	100	101	102	66	65
Keskipalkka	100	100	101	102	103	100	100	

* Aktiivimalli käytössä vuosina 2017 ja 2018

Liitetaulukko 3. Kotitalouksien tulojen kehitys yhden aikuisen kotitalouksissa suhteessa hintoihin 2017–2021 (2017=100) sekä suhteessa keskipalkkoihin 2020 ja 2021 (%) ennen asumiskustannuksia, ilman toimeentulotukea. Asumisoletus: vuokra-asunto keskisuuressa kaupungissa.

Kotitaloustyyppi	Elämäntilanne	Suhteessa hintojen kehitykseen (2017=100)					Keskipalkkaan (%)	
		2017	2018	2019	2020	2021	2020	2021
Yksinasuva	Työmarkkinatuki	100	99	99	102	101	40	39
	– aktiivimallin alentama *	100	96	96	102	101	40	39
	Takuueläke	100	100	100	105	104	52	51
	Vähimm. SV-päiväraha	100	101	108	111	111	40	39
	Opintotuki	100	99	98	98	98	52	51
	– ilman opintolainaa	100	99	99	99	99	25	24
	Työttömän ansiopäiväraha	100	100	100	102	102	46	46
	– aktiivimallin alentama *	100	98	99	102	102	46	46
	Työeläke	100	99	99	101	101	64	63
	Pieni palkka	100	100	101	102	102	65	64
	Keskipalkka	100	101	102	103	104	100	100
1 huoltaja, 1 lapsi	Työmarkkinatuki	100	99	99	102	101	56	55
	– aktiivimallin alentama *	100	97	97	102	101	56	55
	Takuueläke	100	100	100	105	104	62	61
	Vähimm. SV-päiväraha	100	100	105	108	107	53	52
	Perhe-eläke	100	99	99	100	99	53	52
	Opintotuki	100	104	103	106	105	68	66
	– ilman opintolainaa	100	107	107	111	110	43	42
	Kotihoidon tuki	100	99	99	101	100	47	47
	Työttömän ansiopäiväraha	100	100	100	102	101	63	62
	– aktiivimallin alentama *	100	98	98	102	101	63	62
	Työeläke	100	99	99	101	100	75	74
	Pieni palkka	100	100	100	102	102	77	77
	Keskipalkka	100	100	101	103	104	100	100

* Aktiivimalli käytössä vuosina 2017 ja 2018

Liitetaulukko 4. Kotitalouksien tulojen kehitys kahden aikuisen kotitalouksissa suhteessa hintoihin 2017–2021 (2017=100) sekä suhteessa keskipalkkoihin 2020 ja 2021 (%) ennen asumiskustannuksia, ilman toimeentulotukea. Asumisoletus: vuokra-asunto keskisuudessa kaupungissa.

Kotitaloustyyppi	Elämäntilanne	Suhteessa hintojen kehitykseen (2017=100)					Keskipalkkaan (%)	
		2017	2018	2019	2020	2021	2020	2021
Pari	Työmarkkinatuki	100	99	99	101	101	32	31
	– aktiivimallin alentama *	100	97	97	101	101	32	31
	Takuueläke	100	100	100	105	105	43	42
	Vähimm. SV-päiväraha	100	100	105	108	107	32	31
	Opintotuki	100	99	98	98	97	49	48
	– ilman opintolainaa	100	99	99	99	98	21	20
	Työttömän ansiopäiväraha	100	100	101	102	103	38	38
	– aktiivimallin alentama *	100	98	99	102	103	38	38
	Työeläke	100	99	100	101	100	63	62
	Pieni palkka	100	101	102	104	105	59	59
	Keskipalkka	100	101	102	103	104	100	100
2 huoltajaa, 2 lasta	Työmarkkinatuki	100	99	99	100	100	45	44
	– aktiivimallin alentama *	100	97	97	100	100	45	44
	Takuueläke	100	100	100	103	102	51	51
	Vähimm. SV-päiväraha	100	100	103	105	105	42	41
	Opintotuki	100	105	104	106	105	59	58
	– ilman opintolainaa	100	110	109	114	113	33	32
	Kotihoidon tuki	100	99	98	100	99	42	42
	Työttömän ansiopäiväraha	100	99	99	101	101	51	50
	– aktiivimallin alentama *	100	98	98	101	101	51	50
	Työeläke	100	99	99	100	99	66	65
	Pieni palkka	100	100	100	101	102	66	65
Keskipalkka	100	100	101	102	103	100	100	

* Aktiivimalli käytössä vuosina 2017 ja 2018

Liitetaulukko 5. Laskennallisen toimeentulotuen määrä (€/kk) esimerkkikotitalouksissa vuosina 2017–2021 vuoden 2021 hintatasossa, kun vuoden 2020 osalta huomioidaan toimeentulotuen epidemialkorvaus.

Kotitaloustyyppi	Elämäntilanne	2017	2018	2019	2020	2021
Yksinasuva	Työmarkkinatuki	89	97	99	158	85
	– aktiivimallin alentama *	89	122	123	158	85
	Takuueläke	0	0	0	0	0
	Vähimm. SV-päiväraha	169	158	99	158	85
1 huoltaja, 1 lapsi	Työmarkkinatuki	124	139	143	284	138
	– aktiivimallin alentama *	124	168	171	284	138
	Takuueläke	16	9	8	0	0
	Vähimm. SV-päiväraha	291	287	228	370	222
	Perhe-eläke	180	188	197	364	218
	Kotihoidon tuki	348	361	362	519	371
Pari	Työmarkkinatuki	0	11	13	0	0
	– aktiivimallin alentama *	0	39	40	0	0
	Takuueläke	0	0	0	0	0
	Vähimm. SV-päiväraha	88	79	13	0	0
2 huoltajaa, 2 lasta	Työmarkkinatuki	131	145	155	438	133
	– aktiivimallin alentama *	131	178	188	438	133
	Takuueläke	0	0	0	0	0
	Vähimm. SV-päiväraha	365	353	292	576	270
	Kotihoidon tuki	243	261	270	562	256

* aktiivimalli käytössä vuosina 2017 ja 2018